

Basisnaturanalyse

- Slagelse Kommune 2023

Kolofon

Vs. 3

Titel: Basisnaturanalyse for Salgelse Kommune 2023

Forfattere: Johanne Salomon Bak og Sigurd Brrun Knudsen

Udgivelsesår: 2024

Udarbejdet for: Slagelse Kommune

Gengivelse tilladt med tydelig kildeangivelse.

Fotos: Alle fotos er benyttet efter aftale med fotograferne; TK - Thomas Kehlet, LA - Lars Andersen, TWJ - Thomas W. Johansen (LFP - Lånt fra Pixabay). Hvor initialer for fotografen ikke er angivet er billedet taget af Natur360.

Forsidefoto: Stor kobbersneppe, Foto: TK

Kort og grafik: Natur360.

Kort indeholder data fra Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur: orto_foraar, WMS-tjeneste.

Data hentet fra Naturbasen - Licensnr. E18/2022

Indhold

Baggrund	4
Proces til udvælgelse af arter og naturtyper	4
Indsatsområder	4
Arter	4
Udvalgte arter	6
Kystnær natur	7
Skoven	24
Ådalen	40
Referenceliste	60
Bilag 1 - Bruttoartsliste	62

Baggrund

Slagelse Kommune skal i 2024 udarbejde en naturkvalitetsplan. Som en del af naturkvalitetsplanen udarbejdes denne naturanalyse med kortlægning af nogle udvalgte af kommunens naturværdier. Naturanalysen skal danne et objektivt naturfagligt grundlag for arbejdet med en kvalificeret indsats på naturområdet efter princippet om "brandmandens lov". Naturanalysen skal samtidig kunne danne udgangspunkt for efterfølgende at kunne igangsætte konkrete projekter, der skal understøtte og forbedre forholdene for de kortlagte naturværdier.

Der er udvalgt 20-25 arter og naturtyper, som

det er relevant for kommunen at have et særligt fokus på. I forbindelse med udvælgelsesprocessen af de 20-25 arter og naturtyper, er der fastsat en række principper. Principperne er nærmere beskrevet i nedenfor.

Naturanalysen er udelukkende foretaget som en skrivebordsanalyse, og er dermed udarbejdet udelukkende på baggrund af eksisterende data og viden fra relevante databaser, rapporter mv. Der er således ikke foretaget feltbesigtigelser eller feltundersøgelser i forbindelse med udarbejdelsen af naturanalysen.

Proces til udvælgelse af arter og naturtyper

Indledningsvist blev der i processen med udvælgelse af arter og naturtyper opstillet en række objektive og overordnede kriterier, som skulle danne grundlag for udarbejdelse af en bruttoliste over naturtyper og arter.

Det blev hurtigt i processen vedtaget, at der ikke specifikt skulle udvælges nogen naturtyper. Men derimod skulle de udvalgte arter repræsentere og løfte én eller flere naturtyper, gennem de forvaltningstiltag, der vedtages i Naturkvalitetsplanen. Der er i det efterfølgende derfor kun foretaget beskrivelse af processen for udvælgelse af de endelige 24 arter.

Indsatsområder

Tidligt i processen med basisnaturanalysen, blev det af Slagelse Kommune vedtaget at inddelen kommunen i tre overordnede, geografiske indsatsområder. Indsatsområderne skal være løfte-stang for de endelige forvaltningstiltag og -indsatser der beskrives og vedtages i forbindelse med Slagelse Kommunes arbejde med Naturkvalitetsplanen.

De tre hovedindsatsområder er; Kystnære overdrev/strandoverdrev, skovene og ådalene.

Arter

Der blev i første omgang udarbejdet en bruttoartsliste med alle de arter der er registreret i Slagelse Kommune og som levede op til de indledende parametre og kriterier. Kriterierne for

udvælgelse af arter til bruttoartslisten var datatilgængelighed, rødlistestatus og til dels tidspunkt for seneste fund af arten.

Datatilgængelighed – for at kunne arbejde videre med en art er der nødt til at være tilgængelige data. I første omgang blev alle arter med minimum ét fund medtaget.

Rødlistestatus - arter på Den Danske Rødliste 2019 med status RE, CR, EN, VU, NT og DD blev medtaget, da det typisk er disse arter der er relevant at inddrage i forvaltning af naturen og prioritering af indsatser. Arter med vurderingen LC, NA og NE blev således fravalgt da arterne er vidt udbredte med levedygtige bestande eller ikke har været relevante at vurdere.

Tidspunktet for det seneste fund - er afgørende for vurderingen af, om det vurderes sandsynligt at arten fortsat findes i kommunen, eller evt.

Strandtudse, han. Foto: TIK

Dukatsommerfugl, hun på hvid okseøj. Foto: TK

allerede er vurderet uddød kommunalt, regionalt eller nationalt. Det tidsmæssige aspekt er medtaget, da nogle organismer er meget gode til at sprede sig, finde nye levesteder eller genkolonisere tidligere levesteder, mens andre arter er meget begrænsede i deres spredningsevner.

Samtidig er der også lagt vægt på at de udvalgte arter skal repræsentere og være paraplyart for én af tre hovedindsatsområder, samt dække en flere forskellige levesteder indenfor indsatsområderne. Habitater er i denne sammenhæng tolket meget bredt og dækker over større habitater som bl.a. sumpskove/skovmoser med stor variation i både jordbunden, vegetationsstrukturen, aldersvariation i træerne med både unge, gamle, raske, syge, døende og døde træer. Derudover kan det også være mindre habitater som skovlysninger, stående og liggende dødt ved på et overdrev eller mindre soleksponerede, temporære vandhuller på en eng.

Arterne vil således kunne være med til at danne grundlag for både overordnede forvaltningsstra-

tegier for større naturområder og for mere specifikke forvaltningsindsatser og -tiltag på mindre skala, som bl.a. præsenteres i naturkvalitetsplanen.

Der blev samlet udpeget 254 arter til bruttoartslisten, med repræsentanter fra planter, insekter, fugle, pattedyr, krybdyr, padder, mosser og fisk (se bilag 1). Svampene blev allerede fravalgt forud for bruttoartslisten, men rigtig mange svampe vil dog blive tilgodeset gennem de forvaltningsmæssige tiltag og indsatser, der gennemføres til fordel for mange af de udvalgte arter.

På baggrund af de 254 arter på bruttolisten blev der udvalgt 24 arter. Foruden ovennævnte kriterier og parametre, er marine arter fravalgt, og der er taget hensyn til arternes udbredelse i Slagelse Kommune uden for Natura2000-områderne. Arter der således har størstedelen eller evt. hele deres kendte udbredelse i Slagelse Kommune indenfor Natura2000-områderne, er fravalgt.

Udvalgte arter

Herunder gennemgås de 24 udvalgte arter, der i processen er udpeget som relevante for kommunen at have særligt fokus på i den kommende Naturkvalitetsplan. Arterne gennemgås i alfabetisk rækkefølge under det indsatsområde hvor de har deres levesteder og som de er udvalgt til at repræsentere.

De udvalgte arter repræsenterer organismegrupperne planter, insekter, fugle, pattedyr, krybdyr og padder. De mosser og fisk der er at finde på bruttoartslisten er således fravalgt. Fiskene er fravalgt da der fokuseres på primært terrestriske arter. Fiskene bliver ligeledes tilgodeset i nogle andre igangværende forvaltningsmæssige projekter i kommunen. Mosserne er fravalgt, da der er meget lidt tilgængelig viden om deres udbredelse i kommunen. Derudover er det vanskeligt at bestemme og det kunne blive relativt vanskeligt at vurdere hvorvidt forvaltningsindsatserne gavner de udvalgte arter. Mosserne vil dog i mange tilfælde også blive tilgodeset, gennem de forvaltningsmæssige tiltag, der vil blive gennemført for flere af de øvrige udvalgte arter.

For hver art er der lavet følgende gennemgang; en kort introduktion af artens forvaltningsmæssige status og bindinger, artens levevis og krav til levested, artens status i kommunen og hvor det er muligt, er der givet et trusselsbillede for arten i Danmark og i Slagelse Kommune. Derudover er der også givet nogle overordnede forslag til eksempler på forvaltningstiltag, der med fordel kan arbejdes videre på, for at understøtte artens trivsel og fremgang i Slagelse Kommune.

Der er for hver art også lavet et kort med de fund og registreringer der er indleveret i én af de databaser der er trukket data fra. Bemærk at der på kortene over fuglene, ikke kun er medtaget fund af ynglefugle eller fugle med yngleadfærd.

For de fleste arter gælder, at der ved at gennemføre forvaltningsmæssige tiltag og indsatser samt have et særligt fokus på arten, så vil også gavne en lang række andre organismer. Ved at foretage indsatser for fx hasselmusen som bl.a. at lave lysninger i tætte løvskove samt sikre en varieret underskov af buske og krat, gavner det samtidig også andre dyr og planter der er afhængig af skovlysninger og dyr der er afhængige af den nektar og de frø og bær som den varierede underskov genererer.

Oversigt over de 24 udvalgte arter

Fugle

- Digesvale
- Hættemåge
- Lille flagspætte
- Stor kobbersneppe
- Vibe

Insekter

- Dukatsommerfugl
- Isblåfugl
- Skovperlemorsommerfugl
- Sort bøgebuk
- Uldhale

Padder og krybdyr

- Løvfrø
- Markfirben
- Spidssnudet frø
- Strandtudse

Planter

- Bakke-soløje
- Gul evighedsblomst
- Kær-fnokurt
- Sand-rottehale
- Seline
- Skov-gøgelilje

Pattedyr

- Brud
- Hasselmus
- Frynseflagermus
- Odder

Kystnært landskab (ikke fra Slagelse Kommune)

Kystnær natur

Den kystnære natur, med særligt fokus på de tørre naturtyper som strandoverdrev, klitter og kystskrænter.

Slagelse Kommunes placering i Storebæltsområdet, giver et særligt klima, for særligt de kystnære arealer. I de kystnære dele af Storebæltsområdet flader der gennemsnitligt mindre nedbør, der er gennemsnitligt flere solskinstimer

og gennemsnitstemperaturen (målt som gennemsnit over hele året og for juli måned) er her den højeste i Danmark. Denne kombination af vejrlig, betegnes Storebæltsklima. Til det særlige klima i Storebæltsområdet er der især tilknyttet en del planter.

Kystskrænt under tilgroning ved Kølstrup. Foto: Slagelse Kommune

Bakke-soløje

Bakke-soløje er på den danske rødliste som NT. Den er ikke vurderet i IUCN's rødliste, hvorfor den globale trend for arten er ukendt. Den blev regnet for ualmindelig positivt samt regional artsvarsart i det tidligere Vestsjællands Amt.

Levevis og krav til levested

I Danmark optræder soløje med to underarter, hvoraf bakke-soløje er den ene. På grund af mellemformer mellem underarterne er de dog vanskelige at skille fra hinanden.

Bakke-soløje er en sol- og varmeelskende dværgbusk, som er særligt tilpasset lysåbne, tørre, kalkrige og næringsfattige forhold. Den er en god indikator for høj naturkvalitet, da den netop er stærkt tilpasset nogle særlige klima- og jordbundsforhold og meget følsom over for gødskning.

Dens typiske habitater udgøres af overdrevsbakker, kystskrænter, kalkskrænter, grusgravskrænter, åsskrænter, gravhøje, strandoverdrev, løvskovbryn og vejskrænter – meget gerne sydvendt.

Status i kommunen

Danmark er på nordgrænsen af bakke-soløjes naturlige udbredelse. Arten er antageligvis underreporteret, men vurderes alligevel at være gået meget tilbage i DK – særligt på kystfjerne lokaliteter. Denne tilbagegang gælder også umiddelbart for Slagelse kommune.

I Slagelse Kommune findes en stor bestand ved Kelstrup Strand og en bestand i det østlige af Korsør Nor. Arten er tidligere observeret ved Skåningehoved på Glænø. Hvorvidt arten er forsvundet fra lokaliteten, er uvist, da den muligvis ikke eftersøgt på lokaliteten siden amtets registreringer i 1990'erne.

Trusselsbillede

Det formodes at trusselsbilledet i Slagelse Kommune lægger sig op ad det nationale trusselsbillede med fortsat tilbagegang på grund af fortsatte levestedsødelæggelser og -forringelser. Bakke-soløje har ret specifikke levestedskrav og er særligt følsom overfor tilgroning og næringsstofftilførsel.

Forslag til forvaltningstiltag

På nuværende og potentielle levesteder er det vigtigt at undgå tilførsel af næring og tilgroning. Forslag til opretholdelse af lysåbne næringsfattige forhold på kendte og potentielle lokaliteter er græsning, gerne helsårsgræsning så tilgroning med vedplanter bedre undgås og urteandelen fremmes. Lokaliteter med bakke-soløje kan ligeledes, med gode resultater, forvaltes med kontrolleret forårsafbrænding i mosaik, suppleret med manuel eller punktvis rydning af evt. vedplanter. Det er især aktuelt de steder hvor græsningen ikke er muligt eller fungerer mindre optimalt.

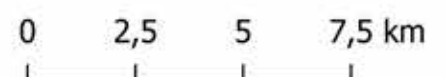
Bakke-soløje er værtsplante for fransk bredpande, der muligvis kan sprede sig sydpå fra flere kendte lokaliteter på Røsnæs og Reersø. På begge kendte lokaliteter i kommunen med bakke-soløje findes også knoldet mjøldurt, som fransk bredpande sammen med arter af potentiel også benytter som værtsplante.

Kort over fund af bakke-soløje i Slagelse Kommune siden 2000. >

Fund af bakke-soløje i Slagelse Kommune siden 2000

- Bakke-soløje
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Digesvale

Digesvalen er på IUCN rødliste opført under kategorien LC, med en faldende population for bestanden i Europa. På den danske rødliste er den derimod opført under kategorien NT for ynglende par. Placeringen i denne kategori skyldes artens kraftige tilbagegang i Danmark. Arten er fredet i Danmark.

Digesvale. Foto: TK.

Levevis og krav til levested

Digesvalen yngler i kolonier på op til 1000 reder. Reden graves ind i stejle skrænter, klinter, grusgrave, høje åbrinker o.l., på op til én meters dybde. Rederne graves ud i Danmark yngler den også i murværk, som bl.a. er tilfældet på gamle søforter ud for København.

Digesvalen lever udelukkende af insekter, som den primært fanger i luften. Når ungerne er fløjet fra reden, overnatter digesvalerne ofte i rørskovene inden de flyver mod vinterkvarteret i tropisk Afrika i august og september.

Status i kommunen

Arten har været i kraftig tilbagegang i Danmark, og siden 1970'erne frem til slutningen er 2010'erne, er op mod 90% af den danske digesvale bestand forsvundet. Det vurderes at det også har været tilfældet i Slagelse Kommune, hvor også færre fund af arten er blevet registreret.

Digesvale har dog fortsat ynglelokaliteter langs stort set hele kommunens kystlinie. Til gengæld er den forsvundet fra de fleste indlandslokaliteter.

Trusselsbillede

På trods af rigeligt med egnede ynglelokaliteter er ni ud af ti digesvaler forsvundet fra Danmark over de seneste 40 år. En tendens der også

er gældende for resten af Europa. Det formodes at tilbagegangen primært skyldes tørke og ørkenspredning i digesvalernes vesteuropæiske vinterkvarterer i Sahelbæltet.

Dog er en række faktorer i Danmark også afgørende for nedgangen: Digesvalen er sårbar overfor de pågående klimaforandringer og det mere ekstreme vejr giver, sammen med en nedgang i tilgængelig føde, sværere vilkår for arten.

En anden trussel er ødelæggelse af levesteder. Det kan fx være udretning af vandløb hvorved de naturlige åbrinker forsvinder, når færdiggravede råstofgrave reetableres med muldjord eller der sker tilgroning af egnede skrænter og andre egnede ynglelokaliteter.

Forslag til forvaltningstiltag

Tiltag der kan fremme forholdene for digesvale i Danmark er bl.a. sikring af en mere naturvenlig forvaltning af råstofgrave efter afsluttet gravearbejde, gennem bl.a. fokus på bevarelse af de stejle skrænter. Derudover bør der være fokus på sikring af kystskrænter og åbrinker.

Forvaltningsindsatser og fokus på at bevare skrænter, både indlands og kystnære samt skrænter langs åbrinker og i færdiggravede råstofgrave, kan også tilgodese sjældne fugle som stor hornugle og biæder, samt isfugl. Biæder har tidligere ynglet i kommunen.

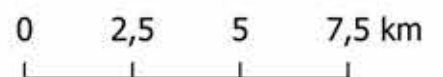
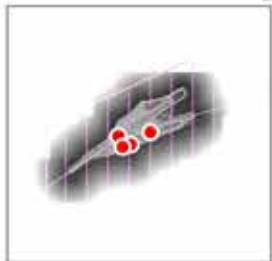

Digesvale. Foto: TK.

Kort over fund af digesvale i Slagelse Kommune siden 2010. Der er ikke udelukkende medtaget ynglefugle >

Fund af digesvaler i Slagelse Kommune siden 2010

- Digesvale
- Natura 2000 Fuglebeskyttelsesområde
- Kommunegrænse

Gul evighedsblomst

Gul evighedsblomst er på IUCN rødliste opført under kategorien NT, med en faldende population. På den danske rødliste, er den ligeledes opført under kategorien NT. Den er regnet for almindelig positivt i det tidligere Vestsjællands Amt.

Levevis og krav til levested

Gul evighedsblomst er en relativt lavtvoksende, flerårig blomstrende urt af kurvblomstfamilien.

Gul evighedsblomst er tilpasset tør, lysåben og meget næringsfattig jordbund af sand- eller grus. Den findes bl.a. på græs- og klitheder, vindbrud, sandede brakmarker, tørt græsland og råstofgrave.

Status i kommunen

Danmark er på nordvestgrænsen af gul evighedsblomsts naturlige udbredelse. Arten er vurderet til at være gået kraftigt tilbage i DK siden 1960'erne. Denne tilbagegang gælder også for Slagelse kommune, da tilbagegangen særligt har foregået på Øerne og på indlandslokaliteter.

Gul evighedsblomst findes i kommunen udelukkende langs kysten. Der er ikke gjort indlandsfund, de sidste 20 år. Den har fine bestande ved Stillinge Strand og på Sprogø. Derudover er der enkeltfund ved Kobæk Strand, på Omø og Glænø.

Trusselsbillede

Det formodes at trusselsbilledet i Slagelse Kommune lægger sig op ad det nationale trusselsbillede med fortsat tilbagegang på grund af fortsatte levestedsødelæggelser og -forringelser, og artens sårbarhed overfor tilgroning og næringsstofftilførsel.

Både blomster og kurvblade bevarer stort set

deres farve efter tørring. Arten er derfor populær til indsamling og tørring til tørbuketter. Det vurderes at plukning også har haft en negativ indvirkning på gul evighedsblomsts udbredelse i Danmark.

I menneskeligt skabte levesteder, som grusgrave, baneterræner og ruderater er bestande af gul evighedsblomst særligt udsatte. Grusgrave fyldes ofte op med muldjord ligesom de næringsfattige habitater på ruderater og jernbaneterræner ofte bebygges.

Forslag til forvaltningstiltag

Generelt er de bedste forvaltningstiltag for arten, at sikre og beskytte de få nuværende voksesteder – særligt mod tilførsel af næringsstoffer, tilgroning og plukning.

Fokus på bevaring af lysåbne og næringsfattige forhold i råstofgrave efter endt gravearbejde, vil gavne betingelserne for arten på disse lokaliteter. Det betyder at særligt udlægning af muldjord, gødning og plantning af skov bør undgås. Et generelt fokus på at udnytte det høje potentiale for lysåbne naturtyper i færdiggravede råstofgrave vil også gavne en lang række andre planter, insekter og krybdyr tilknyttet lysåbne og næringsfattige forhold.

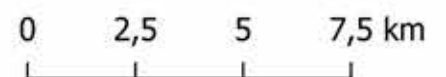
Grundet de meget få og fragmenterede bestande kan assisteret frøspredning være et muligt værktøj til at introducere gul evighedsblomst på egnede lokaliteter. Frøene bør være af lokal proveniens, og evt. indsamlet på egnede lokaliteter i Slagelse Kommune.

Kort over fund af gul evighedsblomst i Slagelse Kommune siden 2000. >

Fund af gul evighedsblomst i Slagelse Kommune siden 2000

- Gul evighedsblomst
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Hættemåge

Hættemågen er på den danske rødliste og er fredet i Danmark. På den danske rødliste er både ynglende par og trækkende fugle kategoriseret som EN.

Arten er vigtig, da særligt de store hættemågekolonier yder vigtig beskyttelse mod rovdyr for andre jordrugende vandfugle.

Hættemåge. Foto: TIK.

Levevis og krav til levested

Hættemågen er jordrugende, og yngler i store kolonier på op til 25.000 fugle på småøer og holme med lav eller ingen vegetation i søer, fjorde eller ved kysten.

Hættemågen er opportunist, og afsøger ofte store områder omkring ynglekolonien, for at finde føde i både marine miljøer og i agerlandet. Deres føde er meget varieret og omfatter bl.a. insekter, snegle, orme, fisk ådsler og affald.

Status i kommunen

Arten har været i kraftig tilbagegang i kommunen og Danmark siden 1970'erne, hvor ynglebestanden var på mindst 245.000 par til ca. 86.000 par i 2018. Ifølge DOF's Atlas undersøgelser, har der været en kraftig nedgang i antallet af både antallet af ynglende fugle og antallet af ynglelokaliteter i Slagelse Kommune siden starten af 1970'erne og frem mod 2017, hvor den seneste Atlas undersøgelse blev afsluttet.

Ynglelokaliteter i Slagelse Kommune de seneste 10 år har været på Sprogø, Omø, Agersø Glænø Østerfed, Lejodde ved Halsskov samt Rørmosen og Gammelsø ved Skælskør.

Trusselsbillede

Til trods for en vis stabilisering af antallet af ynglefugle i Storebælt og Vestsjælland fra slutningen af 1990'erne og frem til 2010, vurderes trussels-

billedet i kommunen, overordnet set, at lægge sig op ad det nationale trusselsbillede med en fortsat tilbagegang.

Den nationale tilbagegang samt de fortsat begrænsende faktorer, er en kombination af nedgang i fødetilgængelighed nær ynglekolonierne, øget adgang til ynglekolonierne for prædatorer som mink, mårhund og ræv samt tilgroning af ynglelokaliteterne med krat eller rørskov .

Forslag til forvaltningstiltag

Tiltag for at fremme forholdene for hættemåge vil derfor hovedsageligt indebære, at fjerne ræve fra mindre holme og øer hvor det er ønsket at sikre de jordrugende fugle. Derudover vil høslæt og evt. kontrolleret forårsafbrænding kunne være med til at sikre en lavere vegetation og dermed bedre ynglebetingelser for jordrugende fugle på egnede holme og øer.

Gennem målrettede forvaltningsindsatser der tilgodeser hættemågen tilgodeses også en række andre arter. Dette gælder særligt for de arter af jordrugende vandfugle der som regel har deres ynglekolonier inden i eller i nær tilknytning til hættemågekolonierne. Det gælder bl.a. sorthalset lappedykker, troidand, splitterne og dværgmåge – der alle næsten udelukkende yngler i tilknytning til hættemågekolonier, hvor de kan opnå beskyttelse mod rovdyr.

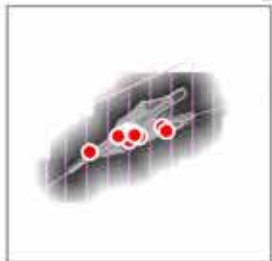

Hættemåge.

Kort over fund af hættemåge i Slagelse Kommune siden 2010. Der er ikke udelukkende medtaget ynglefugle >

Fund af hættemåger i Slagelse Kommune siden 2010

- Hættemåge
- Natura 2000 Fuglebeskyttelsesområde
- Kommunegrænse

0 2,5 5 7,5 km

Markfirben

Markfirben er omfattet af habitatdirektivets bilag IV. Arten er på IUCN rødliste opført under kategorien LC, med en stabil bestand i Europa. På den danske rødliste er den derimod listet under kategorien VU.

Levevis og krav til levested

Markfirbenet yngler på en række forskellige typer af levesteder, og det inkluderer bl.a. menneskeskabte levesteder som vej- og jernbaneskrånninger, råstofgrave og i naturlige levesteder som overdrev, heder, højmoser, klitter og kystskrænter. Ens for alle levestederne er, at de indeholder soleksponerede skrånninger, bestående af veldrænende, løse jordtyper, og en ringe grad af bevoksning, oftest bestående af lave urter eller et løst dække af græsser, samt nærhed til arealer med højere grad af både urte- og kratvegetation.

Markfirben udviser en forholdsvis ringe grad af mobilitet, dels pga. sin størrelse, krav til levestedet især i forhold til soleksponering og varme, samt i forhold til prædation. Det er derfor vigtigt at yngle- og rasteområder er tæt forbundet med hinanden. Velegnede lokaliteter for større bestande af markfirben er forholdsvis heterogene og indeholder soleksponerede skrænter, med løs jord og partier med ringe eller intet plantedække til æglægning og overvintring. Spredt opvækst af lave buske som hedelyng, tjørn, brombær og rynket roser for skjul, fødesøgning og termoregulering. Derudover tilstedeværelse af sten, grene og stammer som skjul og solepladser, samt frodigere partier med kraftigere vegetationsdække af urter, som benyttes som fødesøgningsområder for insekter.

Status i kommunen

Arten er vidt udbredt i Danmark. På Sjælland er den udbredt langs syd-, vest- og nordkysten, med spredte indlandsforekomster. Danmark er artens nordlige udbredelsesgrænse.

Fra 1940'erne og frem til 1980'erne forsvandt arten på omkring 30 % af sine danske lokaliteter. Tilbagegangen er fortsat siden 1980'erne frem til nu, dog med en lavere hastighed. Status i Slagelse Kommune følger umiddelbart samme trend, der.

I Slagelse Kommune findes arten både langs kysten og på en række indlandslokaliteter.

Trusselsbillede

De største trusler for markfirben er ødelæggelse af deres levesteder på. Det sker bl.a. gennem tilgroning med høje urter og vedplanter på grund af manglende græsning, gødskning, tilførsel af næringsrig overjord i færdiggravede råstofgrave og på vejskrånninger samt opsætning af støjværn. Derudover er driften af vejkanterne ændret, så vegetationen i højere grad består af høje næringstolerante græsser og urter, der ikke harmonerer med markfirbenets krav til levesteder.

Forslag til forvaltningstiltag

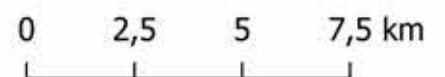
For at sikre spredningskorridorer mellem forskellige delpopulationer af markfirben i Slagelse Kommune bør soleksponerede vejskrånninger forvaltes således, at de bliver velegnede som leve- og ynglesteder for markfirben. Derved vil små delbestande kunne indgå i en levedygtig metapopulation. Dette kan opnås gennem årlige høslæt af vejskrånningerne. Høslæt bør foretages i november efter at krybdyr og insekter er gået i dvale. Det afklippede materiale bør fjernes fra området. Det er også muligt at gennemføre kontrolleret forårsafbrænding i mosaik, hvilket sikrer mere lysåbne forhold med færre højt voksende arter af både urter og græsser. Gennemføres afbrænding er det vigtigt at holde øje med opvækst af vedplanter. Det kan være nødvendigt at gennemføre punktvis rydning/optrækning af vedplanter for at forhindre tilgroning.

Markfirbenet benyttes ofte som en indikator-art for solrige, tørre overdrev, pga sine meget specifikke krav til levesteder. Levestederne indeholder oftest en spændende og sårbar flora og fauna og forvaltningstiltag til fordel for markfirben vil også gavne fx sårbare lavtvoksende overdrevsplanter, sommerfugle og andre insekter.

Kort over fund af markfirben i Slagelse Kommune siden 2000. >

Fund af markfirben i Slagelse Kommune siden 2000

- Markfirben
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Sand-rottehale

Sand-rottehale er på den danske rødliste opført under kategorien NT. Den er ikke vurderet i IUCN's rødliste, hvorfor den globale trend for arten er ukendt. Den er regnet for ualmindelig positivart i det tidligere Vestsjællands Amt.

Levevis og krav til levested

Sand-rottehale er en lavtvoksende énarig græs, der stort set kun findes på kystnære lokaliteter.

Sand-rottehale er tilpasset kystnær, lysåben, tør og næringsfattig. Den vokser ofte i klitterræner og vokser i både grøn og i hvid klit. Arten er særlig karakteristisk for grøn klit, sammen med andre énarige græsser som tidlig dværgbunke og blød hejre, samt urter som bl.a. nikkende kobjælde, blodrød storkenæb, mark-bynke, almindelig pimpinelle og sand-frøstjerne. Derudover vokser den også på strandoverdrev, i grusgrave, vejkanter og baneterræner.

Sand-rottehale har nogenlunde samme krav til levestedet som gul evighedsblomst, men findes ofte på mere alkalisk jordbund.

Status i kommunen

Der har siden 1970'erne været en nedgang i fundsteder for arten, der tidligere var mere almindelig. Da arten er énarig er det dog forventeligt med store udsving i artens bestandstørrelser og udbredelse på de enkelte voksesteder.

I Slagelse kommune optræder Sand-rottehale på Stillinge Strand, Frølund Fed, på det nordlige Agersø samt på Revkrogen og Granskoven Strand ved Halsskov. Der findes derudover ældre fund fra Kobæk Strand, og Omø, hvor den muligvis stadig findes.

Trusselsbillede

Det formodes at trusselsbilledet i Slagelse Kommune lægger sig op ad det nationale trusselsbillede med fortsat tilbagegang på grund af indskrænkninger af kystnatur i form af bebyggelse samt ødelæggelse og forringelser af levesteder. Derudover er den sårbar overfor tilgroning og manglende forstyrrelser af jordbunden der skal sikre egnede spirebede for arten.

Forslag til forvaltningstiltag

Generelt er de bedste forvaltningstiltag for arten, at sikre og beskytte de få nuværende voksesteder – særligt mod tilførsel af næringsstoffer og tilgroning.

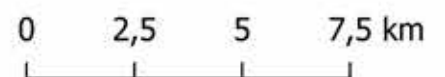
Derudover er det vigtigt, at der på egnede lokaliteter er mere eller mindre konstante forstyrrelser, der kan sikre partier med bar jordbund, som bl.a. fri kystdynamik med omlejring af sand og græsning.

Fokus på bevaring af lysåbne og næringsfattige forhold i råstofgrave efter endt gravearbejde, vil gavne betingelserne for bestande af gul evighedsblomst på disse lokaliteter. Det betyder at særligt udlægning af muldjord, gødning og plantning af skov bør undgås. Et generelt fokus på at udnytte det høje potentiale for lysåbne naturtyper i færdiggravede råstofgrave vil også gavne en lang række andre planter, insekter og krybdyr tilknyttet lysåbne og næringsfattige forhold.

Kort over fund af sand-rottehale i Slagelse Kommune siden 2000. >

Fund af sand-rottehale i Slagelse Kommune siden 2000

- Sand-rottehale
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Strandtudse

Strandtudse er på IUCN rødliste opført under kategorien LC, med en faldende population. På den danske rødliste er den derimod listet under kategorien EN. Strandtudsen er omfattet af habitatdirektivets bilag IV, og totalfredet i Danmark.

Levevis og krav til levested

Strandtudsen er en pionerart, der hurtigt kan udnytte nyopståede og ofte temporære vandhuller og oversvømmelser, hvor der er en ringe grad af undervandsplanter, ingen fisk og kun få rovinsekter. Arten er udviklet til at kunne yngle i vandsamlinger med brakvand, hvor konkurrencen fra bl.a. andre padder er mindre. Strandtudsen findes primært i større sammenhængende områder med flere temporære vandsamlinger som bl.a. lavtliggende områder på afgræssede strandenge, i fugtige lavninger omkring kystlaguner samt i klitter og klitheder med tilhørende oversvømmede klitlavninger.

Strandtudsen er afhængig af, at der i umiddelbar tilknytning til vandsamlingerne, egnede fødesøgningsområder for de nyforvandlede strandtudser. Fødesøgningsområderne skal være med enten ingen eller kun meget lav bevoksning, da den ellers har vanskeligt ved at finde føde. Til overvintring foretrækker strandtudsen at grave sig ned i tørre sandede eller grusede arealer, der ikke oversvømmes i løbet af vinteren.

Status i kommunen

Strandtudse har tidligere været relativt udbredt langs det meste af kysten fra Glænø til Frølund Fed. Den er siden 1980'erne gået kraftigt tilbage og i 2017 blev der kun registreret strandtudse på Omø og Agersø.

I forbindelse med et større LIFE-projekt (SemiAquaticLife) blev der dog i 2018 gennemført indsamling, opdræt og genudsættelse af strandtudse på Glænø Vesterfed og på Stignæs. Der er ikke samlet op på projektets succes på lang sigt endnu. Men for at fastholde strandtudsen på disse to lokaliteter er det vigtigt at fastholde en forvaltning på områderne der tilgodeser strandtudsens krav til levesteder.

Trusselsbillede

Det formodes at trusselsbilledet i Slagelse Kommune lægger sig op ad det nationale trusselsbillede med fortsat tilbagegang på grund af fortsat fragmentering samt reduktion i areal og kvalitet af levesteder. Strandtudsen blev i midten af 2010'erne vurderet til reelt at være truet af

udryddelse på Sjælland og dermed også Slagelse Kommune. Der er dog siden gennemført projekter med fokus på strandtudse, med bl.a. genudsættninger. Hvor vidt der er muligt at fastholde de nye bestande kræver det fastholdelse af passende og målrettet indsats og forvaltning.

De største trusler er overstabilisering af klitter og klitheder med deraf følgende manglende dynamik, ændringer i udnyttelsen af strandengen, herunder ophør af græsning, dræning og udbygning af infrastruktur, reetableringsplaner for råstofgrave, der favoriserer mere konkurrencedygtige arter, samt klimaændringer, herunder især havstigning og ændringer i stormmønstret, der medfører at store strandengsområder bliver uegnede som levested for strandtudsen.

Forslag til forvaltningstiltag

Generelt er de bedste forvaltningstiltag for strandtudse at sikre forstyrrelser i både yngle vandhuller og fødesøgningsområder så der hele tiden sikres vandhuller samt større og mindre arealer med lav eller ingen vegetation. Helst gennem naturligt fluktuerende vandstand og fri kystdynamik kombineret med græsning. Et alternativt, men for strandtudse et ofte ringere, tiltag er høslæt. Derudover bør gødskning af enge og strandenge, selv lovlig gødskning stoppes eller nedbringes kraftigt, da gødskning i sig selv fremmer en højere og tættere vegetation.

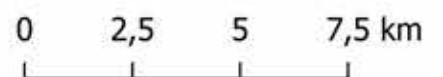
Målrettet forvaltning for strandtudsen gavner også grønbroget tudse samt lavtvoksende arter af planter der kræver forstyrrelser i form af fluktuerende vandstand (geolittoralzonen) og lav vegetation opretholdt af græsning, som uden naturlig hydrologi og græsningsdynamik udkonkurreres af tagrør og andre højt voksende arter.

Kort over fund af strandtudse i Slagelse Kommune siden 2000. >

Fund af strandtudse i Slagelse Kommune siden 2000

- Strandtudse
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Uldhale

Uldhale er på den danske rødliste med kategorien VU. Den er ikke vurderet i IUCN's rødliste, hvorfor den globale trend for arten er ukendt. Uldhalen er gradvist gået tilbage siden 1960'erne. Den vurderes dog at have været relativt konstant siden midten af 1990'erne og frem til 2019.

Levevis og krav til levested

Uldhalen har kun én generation om året. De voksne individer flyver i april – maj, hvor hunnen efter parring, lægger sine æg i store klynger på især slåen og tjørn på særligt sydvendte kystskrænter. I perioder med stor hyppighed, kan den også findes i skovbryn og på krattilvoksede overdrev, hvor larven også kan være at finde på birk og pil. Larverne lever i store fællesspind på op til 200 individer, hvorfra de vandrer ud og æder blade på de nærmeste grene. Fællesspindet opløses først når larverne er klar til at forpuppe sig. Puppen overvintrer gemt i krat, buske og anden relativt høj græsvegetation.

Arten formodes at kræve krat af slåen og tjørn med større og mindre åbninger, hvor der både læ og soleksponering, samt anden vegetation der ikke slås før det voksne individ kommer ud af deres pupper i slutningen af marts – starten af april.

Status i kommunen

Artens status i kommunen er meget usikker, og det gælder bestandsudviklingen i både forekomster og antal, da der kun foreligger meget få observationer, men den er formentlig gået tilbage i Slagelse Kommune som i resten af landet.

I Slagelse Kommune er arten kun observeret med ét fund i 2022 på Stignæs. Den findes dog relativt udbredt på kystskrænterne på Røsnæs, hvor den er observeret med flere fund i 2023 og på Sydbyn. Det meget lave antal observationer

kan dog nok også delvist tilskrives den lave opmærksomhed på natsværmere, og arten derfor er underrepræsenteret i data.

Trusselsbillede

Det er meget svært at beskrive et detaljeret trusselsbillede for arten, både nationalt og kommunalt. En del af tilbagegangen skyldes muligvis en ændret forvaltning hvor slåen- og tjørnekrat ryddes helt til fordel for lysåbne overdrev samt fragmentering af populationer og levesteder gennem byggeri.

Forslag til forvaltningstiltag

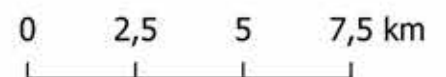
Forvaltningstiltag der fremmer kystskrænter og overdrev med større og mindre tjørne- og slåenkrat, vil også have en gavnlig effekt på planter der er afhængige af de varme, soleksponerede og næringsfattige habitater og dermed også andre arter af sommerfugle.

Kort over fund af uldhale i Slagelse Kommune siden 1990. >

Fund af uldhale i Slagelse Kommune siden 1990

- Uldhale
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Skovmose øst for Slagelse

Skoven

Fokus for fremtidens forvaltning af skovene vil være med fokus på naturskove. Det betyder der vil være et øget fokus på de naturlige processer og dynamikker som det indebærer.

Arterne der er udvalgt for skovene er netop

primært arter der er gået tilbage på grund af mangel på naturlige processer og dynamikker der sikrer en varieret skov i forhold til både lysindfald, temperaturer, jordbundsforhold, succesionsstadier og stor variation i træerne mht. art, alder, strukturer og henfald.

Skovlysning med dødt ved (ikke fra Slagelse Kommune)

Brud

Brud er på IUCN's rødliste opført under kategorien LC, med en fortsat stabil population på verdensplan. På den danske rødliste er den opført under kategorien NT. Arten har været fredet i Danmark siden 1967. Brud er desuden opført på Bern-Konventionens Liste III over beskyttede arter.

Levevis og krav til levested

I Danmark træffes bruden primært på arealer med høj vegetation eller krat, som i moser, skovlysninger, -rydninger og -kanter, hvor den jager efter byttedyr. Bruden opholder sig en stor del af tiden under jorden, hvor den udnytter eksisterende hulheder og særligt gangsystemer efter mus, rotter og muldvarpe. I hulhederne indrettes hvilepladser, hvor ofte benytter de eksisterende reder. Udover de typiske levesteder kan bruden dog også ses ved bebyggelse i lader, udhuse og lignende.

Bruden er yderst specialiseret i at fange små gnavere, nede i deres gangsystemer, og er i stand til at leve i et relativt lille område.

Status i kommunen

Brud findes sandsynligvis fortsat i de fleste landsdele, men skønnes at være i tilbagegang. Det er dog ikke muligt at vurdere eller estimere graden af tilbagegangen. Tilbagegangen kan skyldes intensiveringen af arealudnyttelsen, forringet habitatkvalitet og en øget fragmentering af levesteder.

De seneste fund i Slagelse Kommune er gjort på Stignæs i 2023. Det meget lave antal observationer kan delvist tilskrives at arten er svær at observere baseret på deres meget skjulte levevis og derfor er underrepræsenteret i data. Der findes derfor formentlig brud i flere af de store skovområder i kommunen.

Trusselsbillede

De største trusler mod bruden er opdyrkning og dræning af græsarealer, fjernelse af levende hegn og markskel samt fragmentering af levesteder. Derudover forekommer bruden ofte som bifangst i fælder til bekæmpelse af muldvarp og mosegris og der er fundet rodenticider i mere end 90% af undersøgte brude. Den udbredte kemiske bekæmpelse af rotter og mus kan dermed også påvirke bestandene af brud negativt.

Forslag til forvaltningstiltag

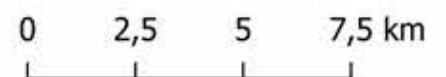
Forvaltningstiltag for brud kan bl.a. indebære sikring af skovlysninger og bevarelse af levende hegn og markskel.

Målrettet forvaltning for brud, vil også tilgodese andre arter der er afhængige af skovlysninger og skovenge, bl.a. sommerfugle og blomstrende urter karakteristisk for skovlysninger. Bevaring af levende hegn og markskel vil samtidig også tilgodese andre arter der er afhængige af disse biotoper som ledelinjer bl.a. de fleste arter af flagermus.

Kort over fund af brud i Slagelse Kommune siden 2000. >

Fund af brud i Slagelse Kommune siden 2000

- Brud
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Frynseflagermus

Frynseflagermus er på IUCN's rødliste opført under kategorien LC, med en stigende population i Europa. På den danske rødliste er den opført under kategorien NT. Arten er omfattet af habitatdirektivets bilag IV, og totalfredet i Danmark.

Levevis og krav til levested

Frynseflagermus er tilknyttet ældre strukturrig løv- eller blandskov, hvor den jager langs indre og ydre skovbryn, levende hegn samt i parker og lignende. Som en af de få arter af flagermus, formår den at jage i tæt bevoksning og endda fange bytte, der sidder på vegetationen.

Frynseflagermusen har sommerkvarterer i både huse og træer, men synes at foretrække træer. Den overvintrer overvejende under jorden. I Jylland overvintrer den primært i kalkgruber, og i Østdanmark er den især fundet i kældre og kassematter. I yngletiden anvender hunnerne jagtområder der kan ligge mere end 5 km væk fra ynglekolonien. Frynseflagermus betegnes som en relativ stationær art og trækker oftest under 100 km mellem sommer- og vinterkvarterer.

Status i kommunen

Frynseflagermusen er en sjælden flagermus i Danmark dog med undtagelse af Bornholm, hvor den er rimelig almindelig. Arten er dog formentlig ret overset, og der blev ikke gjort nogen sommerfund på Sjælland før i 2016 på det Sydøstsjælland. Frynseflagermus har meget svage orienteringsskrig, hvilket kan være en af årsagerne til at arten gennem tiden er blevet overset. Samtidig er andelen af registreringer og overvågninger af flagermus steget. Vindmøller i og omkring skovområder er ligeledes en trussel for frynseflagermusens status.

Frynseflagermus er ikke tidligere registreret i Slagelse Kommune, men blev i forbindelse med en omfattende monitoring af kommunen fra 2019-2022, registreret i de store skovområder øst for Slagelse, Rude Skov, Stubbe skov og Svine skov.

Trusselsbillede

De største trusler mod frynseflagermus er ødelæggelse og forringelser af deres yngle- og rasteområder, som bl.a. renovering og nedrivning af bygninger med dagkvarterer, fældning, topsprængning eller topkapning af ældre træer med hulheder, kapning af grene med hulheder, inten-

Frynseflagermus. Foto: TWJ

siv skovdrift, rydning af underskov og skovbryn, samt lys- og lydforurening.

Forslag til forvaltningstiltag

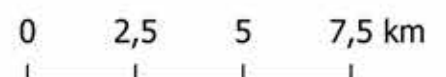
Generelt er de bedste forvaltningstiltag for arten, at sikre og beskytte de strukturrige løvskove. Herunder særligt at bevare døde, stående træer, gamle og store træer og træer med hulheder, specielt grupper af træer er værdifulde. Desuden er det også vigtigt at bevare og forbedre ledelinjer i landskabet mellem jagtområder og yngle- og rasteområder, som skovbryn, skovlysninger, vådområder og tilknytning til levende hegn. For at sikre vedvarende levesteder er det vigtigt at bevare et antal unge løvtræer/bevoksninger med potentiale til at blive yngle- og rasteområder i fremtiden.

Forvaltningstiltag til gavn for frynseflagermus vil også gavne alle andre arter af flagermus samt arter af særligt svampe og insekter der lever på og af dødt og døende ved.

Kort over fund af frynseflagermus i Slagelse Kommune siden 2000. >

Fund af frynseflagermus i Slagelse Kommune siden 2000

- Frynseflagermus
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Hasselmus

Hasselmusen er omfattet af habitatdirektivets bilag IV. Arten er på IUCN rødliste opført under kategorien LC, med en stabil bestand i Europa. På den danske rødliste er den derimod listet under kategorien, EN. Arten er vigtig da den kun forekommer i fem isolerede områder i Danmark og størrelsen af de isolerede bestande og arealet af egnede levesteder er ukendte, men begge parametre er formentlig faldende.

Levevis og krav til levested

Danmarks eneste syvsover, hasselmusen er en lille nataktiv gnaver. I Danmark er dens levesteder primært løv- eller blandingsskov med høj strukturel variation og artsrigdom, hvor de både forekommer inde mit i skoven, men også i rand- og marginalområder af skoven, som lysninger, indre og ydre skovbryn, langs skovveje, hugstier, brandbælter men også i træbevoksede småbiotoper og levende hegn i det mere åbne landskab.

Hasselmusen er afhængig af en frodig undervegetation af buske og krat, samt træer af forskellige aldersklasser så der både findes ungskov, mellemetager og overstandere, da denne variation af strukturer gør det muligt for hasselmusen at færdes ugenert oppe i vegetationen, hvor den kan bl.a. kan finde skjul for prædation, rede placering og føde. Undervegetationen skal også være varieret og med et tilstrækkeligt godt fødeudbud af bladskud, blomsternektar, bær, frugter og insekter gennem hele hasselmusens sommeraktive periode.

Status i kommunen

I Slagelse Kommune lever hasselmusen i det store skovområde mellem Slagelse og Sorø. Den nuværende ekstensive overvågning af hasselmusen tilvejebringer ikke data, der gør det muligt at vurdere eller beregne de enkelte bestandes størrelse eller bestandenes indbyrdes sammenhæng (konnektivitet).

Trusselsbillede

Det formodes at trusselsbilledet i Slagelse Kommune lægger sig op ad det nationale trusselsbillede med fortsat tilbagegang på grund af fortsat fragmentering samt reduktion i areal og kvalitet af levesteder.

Det er sandsynligt at de fleste lokale bestande i Slagelse Kommune er isolerede fra hinanden. Den enkelte bestand har derfor en øget sandsynlighed for at uddø pga. indavl i tilfælde af demografiske eller miljømæssige hændelser.

Hasselmus. LFP

For et mere præcist billede af bestandenes eventuelle sammenhæng kræver det en mere intensiv overvågning. Det er muligt, at levestedvurderinger af skovområderne mellem de kendte bestande vil kunne give et bedre billede af bestandenes konnektivitet og dermed også en bedre beskrivelse af hasselmusens reelle trusselsbillede i Slagelse Kommune.

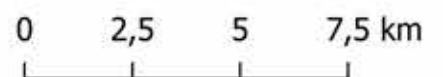
Forslag til forvaltningstiltag

De bedste forvaltningstiltag for hasselmus er primært at sikre sammenhænge og spredningskorridorer mellem eksisterende levesteder, gennem sikring af eksisterende eller etablering af nye brede levende hegn samt indre og ydre skovbryn, med god etagering og et bredt artsvalg. Derudover evt. etablere nye levesteder i sammenhæng med eksisterende levesteder eller spredningskorridorer.

Kort over fund af hasselmus i Slagelse Kommune siden 2000. >

Fund af hasselmus i Slagelse Kommune siden 2000

- Hasselmus
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Lille flagspætte

Lille Flagspætte er på IUCN rødliste opført under kategorien LC, med en faldende population. På den danske rødliste er den derimod listet under kategorien EN. Arten er fredet i Danmark.

Lille flagspætte indvandrede til Danmark i sidste halvdel af 1900-tallet og ynglede for første gang i 1964. Den er fortsat en fåtallig ynglefugl herhjemme med kun mellem omkring 85 – 130 ynglepar.

Lille flagspætte. Foto: TIK

Levevis og krav til levested

Lille Flagspætte findes i fugtige løv- og bland-skove med døde og døende træer. Den foretrækker skove i fugtige områder som rørskov og elle-sumpe nær søbredder, samt i ådale hvor der er et varieret mosaiklandskab.

Den lille flagspætte kræver levesteder med rigelige mængder af tilgængelig føde som insekter, larver og andre smådyr som den finder under og i revner i bark på træstubbe og døde træer. Sammenlignet med stor flagspætte er den noget mere krævende og et ynglepar vil normalt kræve min. 1 km² sammenhængende optimal skov. Men territoriet er meget afhængigt af fødeudbuddet.

Status i kommunen

Arten er i følge Atlas III gået tilbage og forsvundet flere steder i kommunen siden 90'erne, mens den til gengæld går frem og spreder sig i nabokommuner og i Danmark som helhed.

I kommunen er lille flagspætte registreret ynglende ved Borreby Mose (2023) og i Lorup Skov (2015). Der observeres jævnligt lille flagspætte i Stignæs Skov, den er dog ikke registreret ynglende på lokaliteten.

Trusselsbillede

Til trods for mindre fremgange i nabokommuner,

vurderes trusselsbilledet i Slagelse Kommune at lægge sig op ad de seneste årtiers tendens, med en fortsat tilbagegang.

Lille Flagspætte er særligt sårbar overfor dyrkning af skov, intensivering af skovdrift og deraf mangel på døde og døende træer - dens levesteder. Dræning af skov forringer ligeledes dens levesteder.

Forslag til forvaltningstiltag

Tiltag for at fremme forholdene for lille flagspætte vil derfor hovedsageligt indebære et stop for menneskelige forstyrrelser i skovene, som dræning og tømmerproduktion. Særligt i området omkring Lorup Skov med store sammenhængende skovarealer, er der potentiale for at en sådan indsats kan skabe gode habitater for Lille Flagspætte.

At fremme mængden af ældre træer samt dødt og døende ved kan gavne andre arter som sort bøgebuk, jomfrubjørn og broget fluesnapper. Genetablering af hydrologi i skove og skovmoser kan ligeledes gavne fugle som isfugl, pungmejsse og nattergal. Et fokus på generelt at mindske forstyrrelser i skovene kan ligeledes gavne fugle som hvepsevåge og pirol.

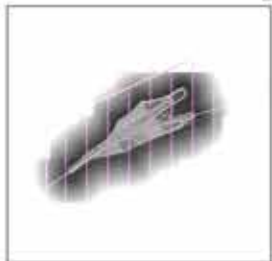

Lille flagspætte. Foto: TIK

Kort over fund af lille flagspætte i Slagelse Kommune siden 2010. Der er ikke udelukkende medtaget ynglefugle >

Fund af lille flagspætte i Slagelse Kommune siden 2010

- Lille Flagspætte
- Natura 2000 Fuglebeskyttelsesområde
- Kommunegrænse

0 2,5 5 7,5 km

Skov-gøgelilje

Skov-gøgelilje er på IUCN rødliste opført under kategorien LC, med en faldende population. Dette er dog en rødlistevurdering fra 2011. På den danske rødliste, er den opført under kategorien NT. Arten er som alle andre orkideer fredet i Danmark.

af særligt overdrevslokaliteter og tilgroning af lysåbne skovtyper mod mere mørke og lukkede skovtyper.

Forslag til forvaltningstiltag

Generelt er de bedste forvaltningstiltag for arten, at sikre og beskytte de få nuværende voksesteder – særligt mod tilgroning der gør skoven mørkere.

Derudover er det vigtigt, at der på de mere lysåbne, og tidligere kendte, lokaliteter introduceres eller fastholdes forvaltningstiltag der sikrer egnede voksesteder. Dette kan bl.a. gøres ved ekstensiv græsning af overdrevslokaliteter, samt sikre skovenge og lysning af skovlokaliteter der er ved at blive meget mørke.

Levevis og krav til levested

Skov-gøgelilje vokser ofte i lyse skove og krat og findes især i aske- og bøgeskove. Den er ikke en decideret skovart, og fandtes tidligere også hyppigt på overdrev skovenge og hedeskrænter. Men i disse naturtyper er den dog efterhånden sjældnen på grund af naturtypernes tilbagegang.

Status i kommunen

Skov-gøgelilje forekom før 1950 almindeligt til hist og her mange steder i Danmark, med undtagelse af Vestjylland. Siden 1950'erne er den blevet mindre hyppig i mange egne af Danmark, især på Sjælland. Denne tilbagegang er også umiddelbart gældende for Slagelse Kommune.

Skov-gøgelilje er tidligere fundet i Nordruplund Skov, Nyrup Skov, Stignæs Skov og på Basnæs. Men er siden 2009 kun registreret på én lokalitet i kommunen, nær Stignæs Havn. Det formodes at den fortsat vokser enkelte andre steder i kommunen, men at den ikke er fundet da den ikke har været målrettet eftersøgt.

Trusselsbillede

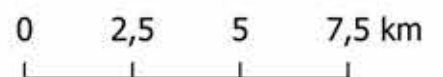
Det formodes at trusselsbilledet i Slagelse Kommune lægger sig op ad det nationale trusselsbillede for arten, med fortsat tilbagegang på grund af fortsatte levestedsødelæggelser og -forringelser

Kort over fund af skov-gøgelilje i Slagelse Kommune siden 2000. >

Fund af skov-gøgelilje i Slagelse Kommune siden 2000

- Skov-gøgelilje
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Skovperlemorsommerfugl

Skovperlemorsommerfugl er på den globale rødliste kategoriseret med LC, men er på den danske rødliste med kategorien NT. Arten er fredet på statens arealer, hvor der siden 2017 har været forbud mod indsamling af rødlistede sommerfugle.

Skovperlemorsommerfugl. Foto: LA.

Levevis og krav til levested

Skovperlemorsommerfuglen lægger i Danmark udelukkende sine æg på forskellige arter af violer (*Viola* sp.). De voksne individer er afhængige af nektarplanter og besøger ofte tidsler, hjortetrøst og rødkløver.

Øst for Storebælt findes arten primært på forskelligeartede lysåbne arealer i skov eller i sammenhæng med skov på mere frodig jord. De ses ofte på skovenge, skovlysninger og langs skovveje i løvskove.

Status i kommunen

Skovperlemorsommerfuglen er siden 1980'erne gået tilbage i Slagelse Kommune. Frem til midten af 1990'erne var der 5 kendte lokaliteter i Slagelse Kommune. På nuværende tidspunkt er der tilsyneladende kun én lokalitet tilbage – Slagelse Lystskov, hvor den seneste registrering af skovperlemorsommerfugl fra 2014 blev gjort i Slagelse Kommune.

Trusselsbillede

Skovperlemorsommerfuglen er reelt truet af udryddelse på Sjælland og ét dårligt år, med fx ugunstige vejrforhold eller etablering af en u hensigtsmæssig forvaltning, kan medføre større dødelighed blandt larverne, og derved også resultere i lokal udryddelse af arten.

Den største trussel mod skovperlemorsommerfuglen er ødelæggelse af levesteder gennem tilgroning af skovlysninger der begrænser både

værtsplanter og nektarplanter, samt fragmentering af landskabet der skaber spredningsbegrænsninger for eksisterende populationer.

Forslag til forvaltningstiltag

Forvaltningstiltag for skovperlemorsommerfugl kan bl.a. indebære sikring af skovlysninger, brede lysåbne rabatter langs skovveje og næringsfattige enge og græsområder uden tilførsel af sprøjtegifte og næringsstoffer. Det er vigtigt at der løbende sker forstyrrelser af jordbunden, så der skabes bar jord med spirings- og voksemuligheder for arter af violer.

Måltrettet forvaltning for skovperlemorsommerfuglen, vil også tilgodese andre arter af sommerfugle der har deres primære levesteder i skovlysninger og på skovenge, samt mange arter af blomstrende urter karakteristisk for skovlysninger.

Da, der på Sjælland, er langt mellem populationerne, kan genudsætning muligvis være en løsning til at skabe flere populationer. Den umiddelbart stærkeste bestand af skovperlemorsommerfugl på Sjælland findes formentlig i Bidstrup Skovene.

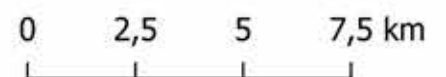

Skovperlemorsommerfugl. Foto: LA.

Kort over fund af skovperlemorsommerfugl i Slagelse Kommune siden 1990. >

Fund af skovperlemorsommerfugl i Slagelse Kommune siden 1990

- Skovperlemorsommerfugl
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Sort bøgebuk

Sort Bøgebuk er på IUCN rødliste opført under kategorien LC, med en stabil population. På den danske rødliste er den derimod listet under kategorien VU. Den er almindelig i Central- og Sydeuropa. I Danmark findes den udelukkende på Sjælland, Lolland-Falster og Møn. Alle steder med meget få observationer.

Levevis og krav til levested

I Danmark lever sort bøgebuk i gamle, lysåbne og varme løvskove med store mængder dødt ved. Den optræder i Danmark primært i gamle bøgeskove.

Arten foretrækker veddet i nyligt døde eller syge træer, stubbe, fældede stammer og tørre grene til æglægning. Larven lever sommeren over mellem bark og ved, hvorefter den i efteråret forpupes i veddet. Den udvikler sig hurtigt til en voksen bille, og lever i puppehulen vinteren over.

Den voksne bille er blomsterbesøgende og findes især på blomster af bl.a. mjørdurt, røn, hvidtjørn, hyld samt forskellige skærmplanter.

Den sorte bøgebuk er varmeelskende, hvorfor varme lysåbne skove i de sydlige egne foretrækkes.

Status i kommunen

Arten er i tilbagegang i hele Danmark og det vurderes at tendensen også gælder for Slagelse Kommune.

Over de senere år sort bøgebuk fundet i Korsør Skov (2015) og Basnæs skov (2011). I begge tilfælde tæt ved sydvendte kyster. Tidligere er sort bøgebuk kun registreret 3 gange i kommunen. I 1982 både i Skælskør og i Slagelse Lystskov og i 1951 i Bildsø Skov. Det meget lave antal observationer kan dog nok også delvist tilskrives den lave opmærksomhed på arten, og at den derfor er underrepræsenteret i data.

Trusselsbillede

Det er meget svært at beskrive et detaljeret trusselsbillede for arten, både nationalt og kommunalt. En del af tilbagegangen skyldes sandsynligvis den ændrede skovforvaltning med et stort fokus på tømmerproduktion samt fældning af gamle træer og fjernelse af dødt ved og væltede træer i skovene.

Forslag til forvaltningstiltag

For at fremme forholdene for sort bøgebuk er det vigtigt at sikre gamle løvskove iblandet bøg, ved kraftigt at begrænse tømmerproduktionen, og udlægge aldrende løvskove til urørt skov.

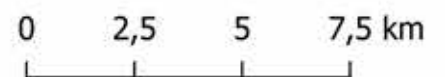
Det er oplagt at sikre etagering og træer i varierende alder i de to skove, hvor sort bøgebuk er observeret. For at sikre træer med varierende alder og fremskønne veterantræer, kan veteranisering af udvalgte træer være et tiltag, der kan skabe mere dødt ved samt sikre mere lysåbne og varme habitater.

For at vedligeholde lysåbne forhold i skovene er det nødvendigt at sikre en forvaltning og indsats, der imødekommer dette. Det kan bl.a. sikres gennem helårsgræsning af skovene med omkringliggende lysåbne naturarealer.

Kort over fund af sort bøgebuk i Slagelse Kommune siden 1990. >

Fund af sort bøgebuk i Slagelse Kommune siden 1990

- Sort Bøgebuk
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Starkær langs Tude Å

Ådalen

Betegnelsen, ådal, er medtaget i bred forstand. Dvs. både større og mindre områder, hvor et vandløb er til stede og til hvilket der kan skabes eller forbedres vilkår for en række arter, som knytter sig til såvel vandløbet som til nærliggende både tørre og fugtige arealer.

Tilgangen til naturen i ådalene vil på den måde

være mere holistisk, hvor vandet kan befinde sig (eller skabes) i væld højt i terræn, på lavtliggende brednære arealer eller i selve vandløbet.

Det er bl.a. målet at udvide vådområderne og få flere kær tilbage i landskabet, med en større variation i processer og dynamikker.

Ådal med skovmoser, lysåbne enge og tørre overdrev (ikke fra Slagelse Kommune)

Dukatsommerfugl

Dukatsommerfuglen er på IUCN rødliste opført under kategorien LC, med en faldende population. På den danske rødliste er arten ligeledes vurderet til at være livskraftig (LC). Den er dog gået kraftigt tilbage siden 1970'erne på Bornholm og Sjælland, mens den har været mere stabil i Jylland – dog med svingende hyppighed.

Dukatsommerfuglen er som den eneste art medtaget uden at være rødlistet. Dette skyldes at arten trods sin rødliste vurdering er sjælden og i tilbagegang.

Levevis og krav til levested

Dukatsommerfugl flyver kun med én generation hver sommer. Den lever på lysåbne, næringsfattige lokaliteter med en relativ åben og lav vegetation med mange blomstrende nektarplanter som grøftekanter, heder og overdrev. Derudover er tilstedeværelse af arter af syre (Rumex) et krav, da almindelig syre og rødknæ er artens primære værtsplanter for larven i Danmark. Det voksne individ søger nektar på et bredt udvalg af blomstrende urter som hvid okseøj (Leucanthemum vulgare), blåhat (Knautia arvensis), timian, knopurt (Centaurea sp.) og gul snorre (Galium verum).

Status i kommunen

Dukatsommerfuglen er siden 1970'erne gået tilbage i landet og det vurderes at Slagelse Kommune følger den tendens. Frem til midten af 1990'erne var der 5 kendte lokaliteter i Slagelse Kommune

De seneste registrerede fund af dukatsommerfugl i Slagelse Kommune er fra 2014, hvor den blev observeret i Slagelse Lystskov. Frem til 1990'erne var den også registreret ved Stillinge Strand, Frølund Fed og Lorup Skov.

Trusselsbillede

Dukatsommerfuglen er ikke reelt truet af udryddelse på Sjælland, men der registreres stadig færre individer på færre lokaliteter. Få dårlige år, med fx ugunstige vejrforhold eller etablering

af en uhensigtsmæssig forvaltning, kan medføre større dødelighed blandt larverne, og derved også resultere i lokal udryddelse af arten.

Da, der på Sjælland, er langt mellem populationerne, kan genudsætning muligvis være en løsning til at skabe flere populationer. Den umiddelbart stærkeste bestand af dukatsommerfugl findes formentlig i Bidstrup Skovene.

Forslag til forvaltningstiltag

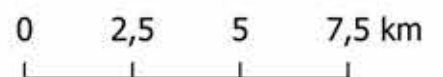
Forvaltningstiltag der gavner dukatsommerfuglen kan bl.a. indebære sikring af de lysåbne, tørre og næringsfattige naturtyper uden høj vegetation, der udskygger syre, samt sikre at der ikke tilføres sprøjtegifte og næringsstoffer. Dette kan opnås gennem græsning, kontrolleret afbrænding eller høslæt. Benyttes græsning som indsats, bør græsningen efterligne naturlig græsning bedst muligt. Det betyder at den ikke må være for intensiv eller ensidig, ved fx at foregå udelukkende med får, da de målrettet græsser de blomstrende urter og med tiden fremmer græsdominans.

Målrettet forvaltning for dukatsommerfuglen, vil også tilgodese andre arter af sommerfugle der har deres primære levesteder på lysåbne og næringsfattige naturtyper som overdrev og heder samt mange arter af lavtvoksende blomstrende urter karakteristiske for de forskellige naturtyper.

Kort over fund af dukatsommerfugl i Slagelse Kommune siden 1990. >

Fund af dukatsommerfugl i Slagelse Kommune siden 1990

- Dukatsommerfugl
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Isblåfugl

Isblåfugl er på den globale rødliste kategoriseret med LC, men er på den danske rødliste med kategorien NT. Arten er fredet på statens arealer, hvor der siden 2017 har været forbud mod indsamling af rødlistede sommerfugle.

Levevis og krav til levested

Isblåfuglen flyver kun med én generation hver sommer. Den lever på lysåbne, våde enge, overdrev og strandenge med en relativ åben og lav vegetation med mange blomstrende nektarplanter. Derudover er tilstedeværelse af store bestande af musevikke (*Vicia cracca*) og gul fladbælg (*Lathyrus pratensis*) et krav, da de er artens primære værtsplanter for larven i Danmark. Det voksne individ søger nektar på et bredt udvalg af blomstrende urter, men udnytter fortrinsvis værtsplanten som nektarkilde, men også hvid okseøje (*Leucanthemum vulgare*), fladbælg (*Lathyrus* sp.) og kællingetand (*Lotus* sp.)..

Status i kommunen

Isblåfuglen er siden 1970'erne gået tilbage i landet. Siden 2005 har der været en voldsom tilbagegang på Sjælland, inkl. i Slagelse Kommune. Frem til midten af 1990'erne var der 5 kendte lokaliteter i Slagelse Kommune

De seneste registrerede fund af isblåfugl i Slagelse Kommune er fra 2014 og 2015, på Agersø og i 2010 i Lorup Skov. Frem til midten af 1990'erne var den også registreret ved Næsby Fed, Næsby Strand og i Slagelse Lystskov.

Trusselsbillede

Isblåfuglen er reelt truet af udryddelse på Sjælland og dermed også Slagelse Kommune. Ét dår-

Isblåfugl. Foto: TKK.

ligt år, med fx ugunstige vejrforhold eller etablering af en uhensigtsmæssig forvaltning, kan medføre større dødelighed blandt larverne, og derved også resultere i lokal udryddelse af arten.

Den største trussel for arten anses for at være tilgroning af lysåbne naturtyper, samt opdyrkning og tilplantning af levesteder.

De nærmeste bestande af arten findes i dag i Torpe Mose nær Holmegårds Mose og i Flasken fuglereservat ved Reersø.

Forslag til forvaltningstiltag

Forvaltning til fordel for isblåfugl, vil bl.a. indebære sikring af de lysåbne, tørre og næringsfattige naturtyper uden høj vegetation, der udskygger musevikke og gul fladbælg, samt sikre at der ikke tilføres sprøjtegifte og næringsstoffer. Dette kan bl.a. opnås gennem helårsgræsning eller årlige høslæt i mosaik. Benyttes græsning som forvaltning bør græsningen ikke foregå udelukkende med får, da de nipper på de blomstrende urter, og græsningstrykket bør holdes lavt. Kontrolleret forårsafbrænding i mosaik, har flere steder vist at fremme arter i ærteblomstfamilien og sikrer på sigt en mere lavtvoksende vegetation med færre højt voksende græsser og urter, og kan være et alternativ til høslæt.

Måltrettet forvaltning for isblåfuglen, vil også tilgodese andre arter af sommerfugle der har deres primære levesteder på lysåbne naturtyper som overdrev, strandenge og ferske enge, samt mange arter af lavtvoksende blomstrende urter karakteristiske for de forskellige naturtyper.

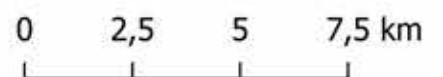
Kort over fund af isblåfugl i Slagelse Kommune siden 1990. >

Isblåfugl. Foto: LA

Fund af isblåfugl i Slagelse Kommune siden 1990

- Isblåfugl
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Kær-fnokurt

Kær-Fnokurt er på den danske rødliste opført under kategorien EN. Den er ikke vurderet i IUCN's rødliste, hvorfor den globale trend for arten er ukendt. Arten er en dansk ansvarsart.

Levevis og krav til levested

Kær-Fnokurt er vinter-annual. Den kan sjældent være to- eller flerårig. Frøene spirer i sensommeren og fremstår inden vinter med en kraftig roset af store, lancetformede blade. Den blomstrer og sætter frø i foråret inden den dør.

Den vokser på åben fugtig, dyndet bund ved tørvemoser og rigkær samt ved søbredder og langs grøfter. På blottet jordbund langs søbredder, optrampede knoldkær og udtørrede vandhuller fx efter tørre somre, kan den danne store bestande.

Den er ubestandig i sin optræden, og kan det ene år, når forholdene er til det, optræde i store bestande, for det næste at optræde fåtalligt eller mangle.

Status i kommunen

Kær-fnokurt forekommer naturligt i det meste af Nordeuropa med Danmark og Sydsverige som artens nordlige grænse. Arten er generelt gået tilbage i Danmark. En trend der tilsyneladende også er gældende for Slagelse Kommune. På grund af artens biologi er det dog svært at følge bestandsudviklingen.

I Slagelse kommune er den udelukkende registreret ved Borreby Mose, hvor den til gengæld har været registreret med en stor bestand. Den er senest registreret på lokaliteten i 2009, men mange lokale borgere har set den og spurgt til

identifikation, uden at det er først til registreringer i nogen databaser.

Trusselsbillede

Det formodes at trusselsbilledet i Slagelse Kommune lægger sig op ad det nationale trusselsbillede med fortsat tilbagegang på grund af fortsatte levestedsforringelser, og artens sårbarhed overfor tilgroning og manglende forstyrrelser af jordbunden, der skal sikre egnede spirebede for arten.

Ved tilgroning med fx høje græsser, halvgræsser og siv forsvinder kær-fnokurten. Men den kan dukke op igen, hvis forholdene ændrer sig og atter bliver gunstige.

Forslag til forvaltningstiltag

Generelt er de bedste forvaltningstiltag for arten, at der sikres egnede lokaliteter, med mere eller mindre konstante naturlige forstyrrelser. Dette opnås bedst og lettest gennem ekstensiv græsning med fx kvæg og heste, der bl.a. gennem deres tråd sikre partier med bar jordbund.

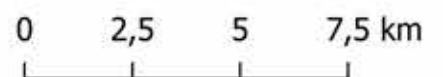

Kær-fnokurt. LFP

Kort over fund af kær-fnokurt i Slagelse Kommune siden 2000. >

Fund af kær-fnokurt i Slagelse Kommune siden 2000

- Kær-fnokurt
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Løvfrø

Løvfrø er på IUCN rødliste opført under kategorien LC, med en faldende population. På den danske rødliste er den derimod listet under kategorien EN. Løvfrøen er omfattet af habitatdirektivets bilag IV, og totalfredet i Danmark.

Levevis og krav til levested

Løvfrøen kravler som den eneste frø rundt oppe i vegetationen af soleksponerede urter buske og træer, hvor de jager insekter. Løvfrøen stiller krav om solbeskinnede, gerne lavvandede vandhuller, der ligger i læ, så vandtemperaturen bliver høj nok til at haletudserne kan nå at udvikle sig. Derudover er det vigtigt at vandhullet har en god vandkvalitet uden eutrofiering og at der ikke er fisk eller krebs. Strandtudsens findes primært i større sammenhængende områder med flere temporære vandsamlinger som bl.a. lavtliggende områder på afgræssede strandenge, i fugtige lavninger omkring kystlaguner samt i klitter og klitheder med tilhørende oversvømmede klitlavninger.

De bedste fødesøgningsområder for løvfrøen er bl.a. græssede overdrev og enge med levende hegn og skovbryn med rumlige og etagerede krat af især brombær, tjørn, slåen og hassel. De tornede og blomstrende arter giver god beskyttelse mod fjender samtidig med at de tiltrækker insekter, der udgør en stor del af løvfrøens føde.

Til overvintring ligger løvfrøen gemt under et dække af nedfaldne blade, under eller i dødt ved, i stendynger og -gærder eller finder mindre hulrum i jorden under krat og buske.

Status i kommunen

Sydøstsjælland er naturligt artens naturlige grænse mod nord. Der har derfor formodentlig ikke været ret mange ynglende bestande i Slagelse Kommune før midten af 1990'erne hvor der blev gennemført et større projekt for løvfrøen.

Den vigtigste løvfrø-lokalitet i Slagelse Kommune er Antvorskov Øvelsesterræn.

Bestanden i Slagelse Kommune vurderes umiddelbart vigende og sårbar, men ikke decideret truet.

Trusselsbillede

I årene fra 1993-95 blev der gennemført et større projekt med oprensning og etablering af flere yngleegnede vandhuller samt reintroduktion af arten i 30 vandhuller på Antvorskov Øvelsesterræn. Reintroduktionen var en succes og løvfrøen har sidenhen spredt sig ud fra øvelsesterrænet, således at der i 2021 blev registreret kvækkende løvfrøer i 32 vandhuller ved bl.a. Sørbymagle, Lorup og Slagelse Lystskov.

De største trusler mod arten omfatter ødelæggelse af levesteder i form af tilgroning, overskygning og eutrofiering af ynglevandhuller eller udsætning eller indvandring af fisk og krebs, samt ved ødelæggelse af rasteområder gennem fx rydning af krat og buskadser.

Forslag til forvaltningstiltag

Fremadrettet kræver det fortsat, at der er fokus på sikring og forvaltning af egnede ynglevandhuller med tilhørende rasteområder, for at sikre bestanden af løvfrø i kommunen. Sikring af lysåbne vandhuller med nærliggende fødesøgningsområder sikres bedst hvis vandhullets breder græsses. Alternativt kan bredzonerne slås årligt for at forhindre vedopvækst, så bredzonen forbliver soleksponeret.

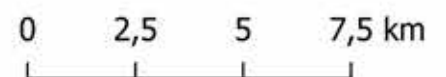
Målrettet forvaltning for løvfrøen gavner også andre arter af padder der er afhængige af lysåbne og soleksponerede vandhuller uden fisk.

Kort over fund af løvfrø i Slagelse Kommune siden 2000. >

Fund af løvfrø i Slagelse Kommune siden 2000

- Løvfrø
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Odder

Odder er på IUCN's rødliste opført under kategorien NT, med en fortsat faldende population. På den danske rødliste er den opført under kategorien VU, og har siden indførelse af stopriste i fiskeredskabere i midten af 1990'erne været i fremgang i særligt Jylland og på Fyn. Siden genudsættelse på Vestsjælland i 2015, er den dog på vej tilbage flere steder på Sjælland, og bestanden er her langsomt stigende. Odder er omfattet af habitatdirektivets bilag IV, og totalfredet i Danmark.

Levevis og krav til levested

Odderen er udpræget tilknyttet vand med mange fisk. Den findes i både stillestående og rindende vand og i både saltvand og i ferskvand. Særligt større mosekomplekser og søer med store rørskovsarealer er velegnede levesteder for odderen. Arten kræver meget plads og hannerne er ofte territoriehævdende på mere end 10 km vandløb. Er levestedet mindre optimalt, vil den færdes i et endnu større område.

Odderen er primært aktiv i perioden fra skumring til solopgang. Om dagen opholder den sig i sin hule i brinken, i tæt krat og buskads eller andet der kan give ly. Yngleområdet består af hulen som ungerne fødes og opfostres i, og de nærmeste omgivelser. Et rasteområde er mere diffust og kan forekomme mange steder langs vandløb, hvor der gode muligheder for at gemme sig om dagen. Generelt findes både yngle- og rasteområder på lokaliteter hvor odderen kan finde relativt uforstyrret skjul året rundt. For at odderne kan trives i levedygtige bestande, skal der være våde naturområder med et højt naturindhold. Desuden er det vigtigt med en god sammenhæng mellem naturområderne, så odderne kan sprede sig

Odderen er meget følsom over for menneskelige og uregelmæssige forstyrrelser, hvorfor nogle former for rekreative menneskelige aktiviteter kan have en stor negativ påvirkning på odderen.

Odder. LFP

Odder. LFP

Status i kommunen

Odder er senest set i Slagelse kommune i 1962. Der er dog forventning om snarlig genindvandring til kommunen, da odder er observeret i Bødstrup Å ved Høng lige nord kommunegrænsen, i 2017, samt i Halleby Å nær Tissø i 2022.

Trusselsbillede

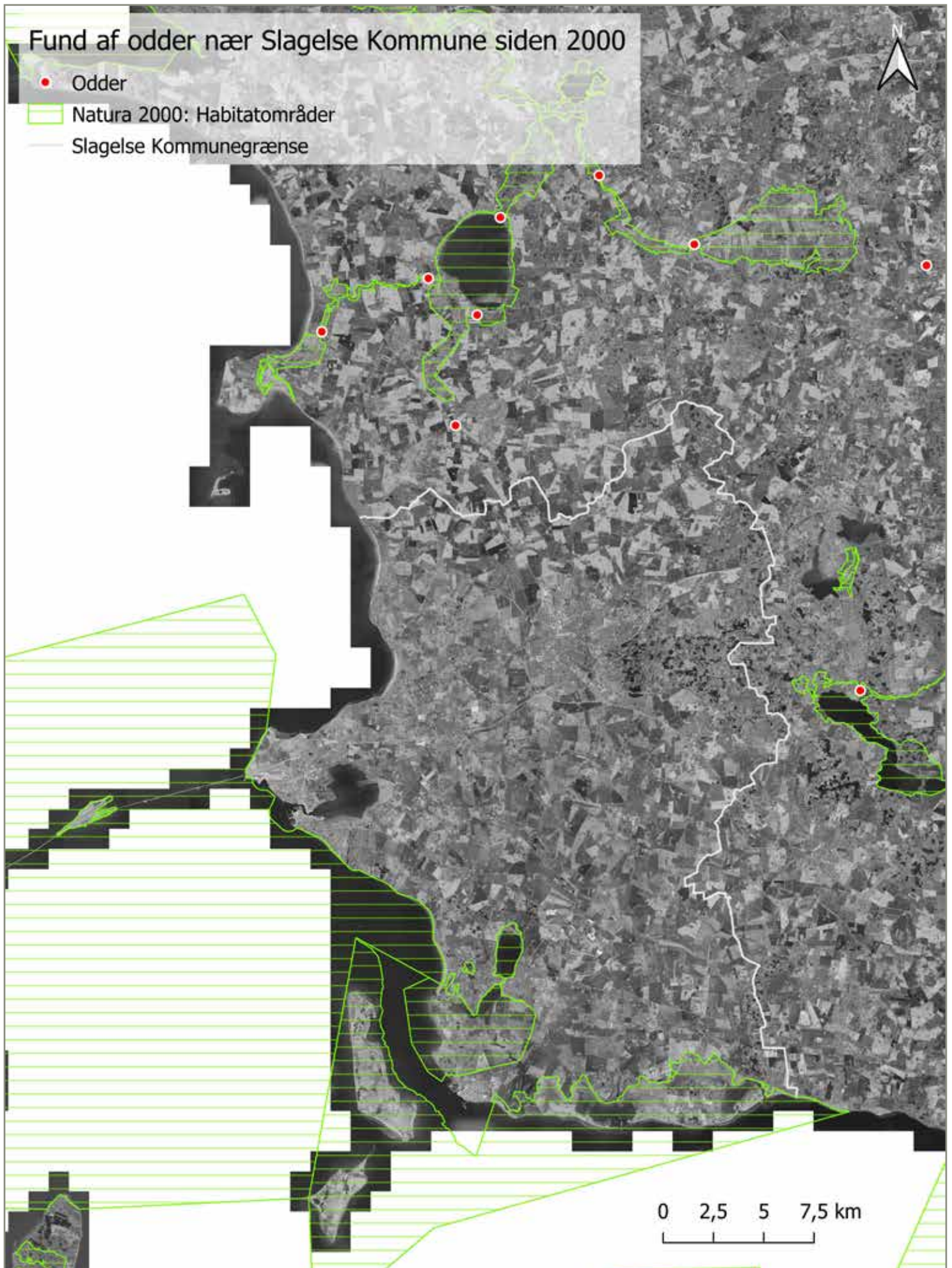
Mange oddere bliver dræbt i trafikken hvert år. Veje, der passerer den å odderen lever i, udgør en fare, da odderen oftest vil gå over vejen istedet for at svømme. Odder-passager under disse broer kan afhjælpe dette problem.

Forslag til forvaltningstiltag

Odderen har generelt ikke behov for de store forvaltningstiltag for at finde tilbage til Slagelse Kommune. Det er dog vigtigt at sikre vedligeholdelse af faunapassager, så odderen fortsat kan krydse veje og jernbaner uden at blive kørt ned. For vandløb under veje og jernbaner, hvor der ikke allerede eksisterer egnede banketter, kan man fordel opsætte banketter så færre individer krydser vejene og trafikdrab af odder mindskes.

Derudover er det vigtigt, at der i forskellige naturprojekter hvor der indgår vådområder som på sigt kunne blive attraktive for odder, at evt. rekreative tiltag indtænkes på en måde så der også efterlades uforstyrrede vandløb og søer med store rørskove, træer og krat. Dette vil også gavne arter som isfugl.

Kort over fund af odder i Slagelse Kommunes nabokommuner siden 2000, da der tilsyneladende ikke har været odder i Slagelse Kommune siden 1960'erne. >

Seline

Seline er på den danske rødliste opført under kategorien NT. Den er ikke vurderet i IUCN's rødliste, hvorfor den globale trend for arten er ukendt.

Levevis og krav til levested

Seline vokser på gerne næringsrig relativt tør jordbund på enge, i moser, i kanten af tør rørskov og i kalkrige kær samt i lysåbne skove. Den er dog også at finde på mere mager bund i hedemoser og hedekrat.

Til trods for at arten er flerårig og ret høj, er den relativt sårbar over for tilgroning med andre højt-voksende urter og vedplanter.

Status i kommunen

Seline er siden starten af 1950'erne gået signifikant tilbage i det meste af landet. Denne tilbagegang er umiddelbart også gældende for Slagelse Kommune.

Seline har tidligere haft bestande på flere lokaliteter i Slagelse Kommune. Siden 2010 er den kun registreret på tre lokaliteter i kommunen; Rørmose ved Skælskør, på Næsby Fed og i Hejninge Mose. Arten blev frem til 2014 overvåget i Hejninge mose,

Det formodes at den fortsat har andre bestande i kommunen, men at den ikke er fundet da den ikke har været målrettet eftersøgt. Samtidig er den også ret let at forveksle med kær-svovlrod. Der kan derfor også forekomme fejlregistreringer af arten.

Seline

Trusselsbillede

Seline har mistet en del voksesteder i nyere tid på grund af tilgroning med højt-voksende urter og vedplanter efter græsningsophør, plantning af skov samt dræning og opdyrkning af jorden.

Seline vokser hist og her på kalkrige enge på Øerne og i Østjylland. I det øvrige Jylland er den sjælden eller mangler helt

Forslag til forvaltningstiltag

Generelt er de bedste forvaltningstiltag for arten, at sikre og beskytte de nuværende voksesteder – særligt mod tilførsel af næringsstoffer og tilgroning. For Seline sikres der bedst mod tilgroning gennem ekstensiv græsning.

I områder hvor den har været kendt inden for de seneste år, er det sandsynligvis muligt at aktivere frøbanken ved at sikre forstyrrelser og ekstensiv græsning. Seline har tilsyneladende ikke frø liggende i frøbanken i mange år og grundet relativt få og fragmenterede bestande, kan assisteret udsåning kan være et muligt værktøj til at (gen-)introducere seline på egnede lokaliteter. Frøene bør være af lokal proveniens, og evt. indsamlet på egnede lokaliteter i Slagelse Kommune.

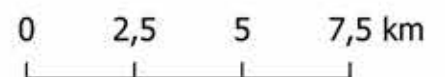

Seline

Kort over fund af selinei Slagelse Kommune siden 2000. >

Fund af seline i Slagelse Kommune siden 2000

- Seline
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Spidssnudet frø

Spidssnudet frø er på IUCN rødliste opført under kategorien LC, med en faldende population. På den danske rødliste er den derimod listet under kategorien NT. Spidssnudet frø er omfattet af habitatdirektivets bilag IV, og totalfredet i Danmark.

Levevis og krav til levested

Spidssnudet frø er som regel de første padder på vandring mod ynglevandhullerne i start-midt marts. Efter overstået parring og æglægning i slut april til midt maj, vandrer de igen væk fra ynglevandhullet.

Spidssnudet frø yngler i mange slags vådområder fra små temporære vandhuller på enge til bredden af store søer, så længe de kan finde lavvandede områder uden fisk. De foretrækker lysåbne vandhuller men kan også findes i skyggede ellesumpe. De tåler også lettere brakt vand på strandenge. De forvandlede frøer vandrer kun langsomt væk fra vandhullet. Det er derfor vigtigt, at der er egnede fødesøgningsområder nær ynglevandhullet. Spidssnudet frø trives endvidere bedst når den hele tiden kan bevæge sig gennem egnet vegetation fra det ene sted til det andet. Dette opfyldes bedst i sammenhængende landskaber af bl.a. moser, enge, fugtige heder, fugtige løvskove eller på strandenge. De overvintrer ved at grave sig ned i jorden eller finder eksisterende hulrum. Overvintringsstederne ligger som regel nærmere ynglevandhullet end deres sommeropholdssted.

I Danmark findes tre farvetyper der formentlig er genetisk betingede: Maculata, striata og nigromaculata. De tre farvetyper har forskellig udbredelse i Danmark. Maculata er den mest udbredte og forekommer over alt, hvor arten er til stede. Striata findes især i Jylland, og mangler helt på Sjælland. Nigromaculata findes næsten kun på Sjælland, hyppigst på Nordvestsjælland.

Status i kommunen

Spidssnudet frø er spredt forekommende i hele Slagelse Kommune, men er generelt i stærk tilbagegang i Syd- og Østsjælland. Bestandene i kommunen vurderes umiddelbart relativt sårbare, men ikke decideret truede. Tilbagegangen skyldes formentlig de ændringer, der er sket de seneste 30-40 år, indenfor landbrugs- og skovdrift. Ændringerne slår blot langsomt igennem hos mere almindeligt udbredte arter end hos allerede fåtallige arter som bl.a. klokkefrø og løgfrø. Fremadrettet kræver det fortsat, at der er fokus på sikring og forvaltning af egnede ynglevand-

huller med tilhørende rasteområder, for at sikre spidssnudet frø i kommunen.

Der foreligger ikke ret meget data for, hvilke farvetyper af spidssnudet frø der forekommer i Slagelse Kommune. Men i forvaltningen af arten, kunne man med fordel forsøge at øge opmærksomheden på, og sikre bevaring af, nigromaculata-formen såfremt den er til stede i kommunen. Særligt da netop denne form har en stærkt begrænset geografisk udbredelse, i Danmark så vel som i verden.

Trusselsbillede

De største trusler mod arten omfatter ødelæggelse af levesteder i form af tilgroning, overskygning og eutrofiering af ynglevandhuller. Dertil kommer effektiv dræning, der gør, at mange temporære vandhuller på fx græsmarker, udtørre før haletudserne er forvandlede.

Forslag til forvaltningstiltag

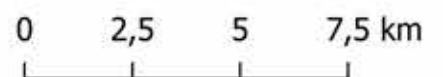
For at sikre bestandene af spidssnudet frø i kommunen kræver det fremadrettet et fortsat fokus på sikring og forvaltning af egnede ynglevandhuller med tilhørende nærliggende rasteområder. Dette sikres bedst ved at bevare sammenhængende strøg af naturområder med højt naturindhold. Ynglevandhullerne sikres bedst hvis vandhullets bredder græsses. Alternativt kan bredzonerne slås årligt for at forhindre vedopvækst, så bredzonen forbliver soleksponeret.

Måltrettet forvaltning for spidssnudet frø gavner også andre arter af padder der er afhængige af lysåbne og soleksponerede vandhuller uden fisk i sammenhængende mosaiklandskaber som løvfrø, klokkefrø strandtudse og grønbroget tudse.

Kort over fund af spidssnudet frø i Slagelse Kommune siden 2000. >

Fund af spidssnudet frø i Slagelse Kommune siden 2000

- Spidssnudet frø
- ▭ Natura 2000: Habitatområder
- Kommunegrænse

Stor kobbersneppe

Stor kobbersneppe er på den globale rødliste og er fredet i Danmark. På den globale rødliste har den kategorien NT og på den danske rødliste er den i kategorien VU for ynglende par. Stor kobbersneppe har været i kraftig tilbagegang i det kontinentale Europa. Der yngler årligt ca. 325 par i DK (2022) – de fleste i Vadehavet og Vejlerne i Thy.

Levevis og krav til levested

I Danmark lever sort bøgebuk i gamle, lysåbne Stor kobbersneppe er en stor vadefugl og finder sin føde i form af bl.a. orme, snegle, insekter og haletudser på blød bund eller lavt vand.

I Danmark yngler den primært på fugtige, inddigede enge og mindre saltpåvirkede strandenge. Stor kobbersneppe er jordrugende og yngler næsten kun, hvor der er kreaturgræsning eller slåning og hvor vegetationen ikke er for høj.

Arten er meget sårbar over for intensivering af forvaltningen som tidligere udbinding af kreaturer (uden sænkning af græsningstrykket), højere græsningstryk eller tidligere slåning.

Status i kommunen

Stor Kobbersneppe har over de senere årtier været i fremgang i Slagelse Kommune. Den har hovedsageligt ynglet indenfor Natura 2000 områderne N116 – Centrale Storebælt og Vresen og N162 – Skælskør Fjord og havet og kysten mellem Agersø og Glænø, men er ikke på udpegningsgrundlaget for nogen af Natura 2000-områderne.

Den yngler relativt fast i Borreby Mose og mere sporadisk ved Lejsø og Store Vejlen. Men ynglepar er observeret på alle tre lokationer indenfor de sidste 7 år.

Stor kobbersneppe. Foto: TK

Stor kobbersneppe. Foto: TK

Trusselsbillede

Til trods for en mindre fremgang i Slagelse Kommune de seneste årtier, vurderes trusselsbilledet i kommunen, overordnet set, at lægge sig op ad det nationale og europæiske trusselsbillede med en fortsat tilbagegang.

Den nationale tilbagegang skyldes en kombination af en intensivering af landbrugsudnyttelsen af engene med dræning, øget græsningstryk og opdyrkning samt en øget prædation af fuglenes æg og unger.

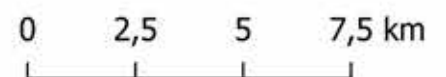
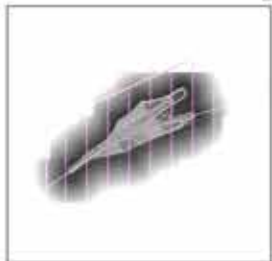
Forslag til forvaltningstiltag

Gennem målrettede forvaltningsindsatser for stor kobbersneppe tilgodeses også arter som isblåfugl, engryle og brushane (der også er sårbar overfor intensiveret forvaltning), da disse ligeledes er afhængige af fugtige enge eller strandenge med lav vegetation. Denne forvaltning kan også gavne padder som spidssnudet frø, stor vandsalamander.

Kort over fund af stor kobbersneppe i Slagelse Kommune siden 2010. Der er ikke udelukkende medtaget ynglefugle >

Fund af stor kobbersneppe i Slagelse Kommune siden 2010

- Stor Kobbersneppe
- Natura 2000 Fuglebeskyttelsesområde
- Kommunegrænse

Vibe

Viben er på IUCN rødliste opført under kategorien NT, med en faldende population for den globale bestand. På den danske rødliste er den derimod opført under kategorien VU for ynglende par.

Levevis og krav til levested

Viben er en trækfugl og de danske ynglefugle ankommer allerede i slutningen af februar. Nordligere ynglende fugle passerer Danmark i marts og april. Viben yngler i hele Danmark, men i størst antal langs den jyske vestkyst og på mindre øer i de indre danske farvande.

Viben yngler i åbne fugtige landskaber med nedgræsset vegetation, hvor der typisk er mange insekter, orme og andet føde. Det kan være på strandenge, enge og marker. På markerne viser det sig dog at ynglesuccesen oftest er for lav til at opretholde bestanden, grundet en lavere mængde tilgængelig føde til vibungerne.

Status i kommunen

I den første halvdel af 1900-tallet skønner man, at der ynglede flere hundrede tusinder vibepar i Danmark, mens der i dag er under 20.000 par tilbage.

Viben yngler spredt i stort set hele kommunen, men med størst koncentration på Agersø og Omø. I størstedelen af kommunens kystfjerne områder har viben en ganske lav koncentration af ynglepar.

Trusselsbillede

Grunden til tilbagegangen i antallet af ynglende vibepar ligger hovedsageligt i en mere intensiv udnyttelse af landbrugslandet, herunder forøget dræning og større forbrug af pesticider.

På trods af den store udbredelse i Slagelse

kommune vurderes trusselsbilledet i kommunen, overordnet set, at lægge sig op ad det nationale trusselsbillede med en fortsat tilbagegang.

Forslag til forvaltningstiltag

Det er særligt i landbrugslandet at viben er presset. Kommunen kan lave tiltag målrettet til at få landmænd til at drive deres jord mere "vibevenligt". Dette kan bl.a. gøres ved at lade vårafgrøder indgå i sædskiftet – gerne op af græssede enge eller græsmarker. Ved at afmærke vibeder og køre udenom og/eller løfte renderenseren over dem. Ved at udføre forårets markarbejde med pløjning, harvning, såning, tromling osv. inden for en uge, så det samme par ikke får ødelagt mere end et kuld. Der går 8 dage fra ødelæggelse af reden til at vibeparret begynder ny æglægning. Landmænd kan ligeledes udelade såning af enkelte tørre områder, samt undgå pløjning og dræning af lavninger for at tilgodese viben og dens afkom.

Derudover vil arealer med ekstensiv græsning også gavne viben.

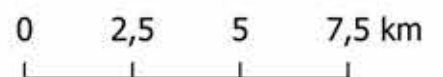
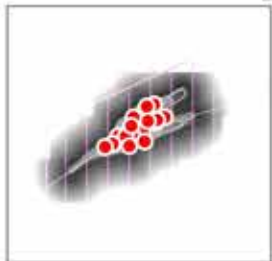
Gennem målrettede forvaltningsindsatser der tilgodeser viben tilgodeses også en række andre arter. Det gælder bl.a. insekter og andre fugle tilknyttet agerlandet som sanglærke, agerhøne og bomlærke.

Kort over fund af vibe i Slagelse Kommune siden 2010. Der er ikke udelukkende medtaget ynglefugle >

Fund af viber i Slagelse Kommune siden 2010

- Vibe
- Natura 2000 Fuglebeskyttelsesområde
- Kommunegrænse

Referenceliste

- Adrados L. C. 2015. Forvaltningsplan for strandtudsen, Beskyttelse og forvaltning af strandtudsen, *Epidalea calamita* og dens levesteder i Danmark, Miljø- og Fødevareministeriet, Naturstyrelsen
- Bruun, H.H. & Ejrnæs, R. 1998. Overdrev – en beskyttet naturtype.
- Christiansen, H. G., Prehn, B. & Agerbæk, O. 2010. Floraen på Røsnæs og Asnæs' sydvendte skrænter. Kalundborg Kommune.
- Elmeros, M., Søgaard, B. & Madsen, A.B. 2010. Notat – Udsætning af odder på Sjælland. https://dce.au.dk/fileadmin/dce.au.dk/Udgivelser/ELM_mfl_2010_Notat_til_DN_om_udsætning_oddere_paa_Sjælland_060510.pdf
- Elmeros M & Groom G. 2023. Vejbarrierer for odder i Nordsjælland. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi, 90 s. - Teknisk rapport nr. 264. <http://dce2.au.dk/pub/TR264.pdf>
- Fibiger, M. & Top-Jensen, M. 2009. Danmarks Sommerfugle
- Frederiksen, S., Nielsen, F. & Seberg, O. (red.). 2012. Dansk Flora. 2. udgave.
- Hartvig, P. 2015. Atlas Flora Danica. Gyldendal.
- IUCN 2024. The IUCN Red List of Threatened Species. Version 2023-1. <https://www.iucnredlist.org>
- Johansen, T. W. for Slagelse Kommune. 2023. Kortlægning af flagermus – registreringer i Slagelse Kommunes byer og øer i 2022.
- Johansen, T. W. for Slagelse Kommune. 2023. Kortlægning af flagermus – registreringer i Slagelse Kommunes østlige del i 2021.
- Johansen, T. W. for Slagelse Kommune. 2023. Kortlægning af flagermus – registreringer i Slagelse Kommunes sydlige del i 2020.
- Kavin, M. 2022. Trendanalyse 1995-2019 for de større danske natsværmere
- Kjær, C., Nygaard, B., Therkildsen, O.R., Elmeros, M., Bladt, J. & Mikkelsen, P. 2021. Arter 2019. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi - Videnskabelig rapport nr. 421 <http://dce2.au.dk/pub/TR421.pdf>
- Kjær, C., (Red.), Adrados, L.C., Boel, M., Briggs, L., Christensen, P.K., Damm, N., Frisenvænge, J., Fog, K., Hansen, R.R., Hesselsøe, M., Mortensen, R.M., Ravn, P., Stosiek, S., Strandberg, M., Therkildsen, O.R. & Wiberg-Larsen, P. 2023. Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets Bilag IV. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi - Videnskabelig rapport nr. 520.
- Krabbe, E. (Red.). 2011. Forvaltningsplan - Beskyttelse og forvaltning af hasselmusen, *Muscardinus avellanarius*, og dens levesteder i Danmark. Naturstyrelsen, Miljøministeriet.
- Leth, P., Vestsjællands Amt. 2006. Status for Vestsjællands flora 2006. En kommenteret regional rødliste og positivliste.
- Moeslund, J.E., Nygaard, B., Ejrnæs, R., Alstrup, V., Baagøe, H.J., Bell, N., Bruun, L.D., Bygebjerg, R., Carl, H., Christensen, M., Damgaard, J., Dylmer, E., Elmeros, M., Flensted, K., Fog, K., Goldberg, I., Gønget, H., Heilmann-Clausen, J., Helsing, F., Holm, M.F., Holmen, M., Jørgensen, G.P., Jørum, P., Karsholt, O., Larsen, M.N., Lissner, J., Læssøe, T., Madsen, H.B., Martin, O., Misser, J., Møller, P.R., Nielsen, O.F., Olsen, K., Sterup, J., Schmidt, H.T., Søchting, U., Teilmann, J., Thomsen, P.F., Tolsgaard, S., Vedel-Smith, C., Vesterholt, J., Wiberg-Larsen, P. og Wind, P. 2023. Den Danske Rødliste. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi. www.redlist.au.dk.
- Mossberg, B., & Stenberg, L. 2018. Nordens Flora. Oversat til dansk af Jon Feilberg, 2020, Gyldendal.

- Ravn, P. for Slagelse Kommune. 2021. Registrering af løvfrø – registreringer i Slagelse Kommune i 2020.
- Ravn, P. 2018. Opdræt og udsætning af strandtudse, *Bufo calamita*, i Slagelse, Næstved og Vordingborg Kommune i forbindelse med gennemførelse af EU-LIFE projekt "SemiAquaticLife".
- Ravn, P. for Slagelse Kommune. 2016. Padde- og krybdyrregistreringer i Slagelse Kommune (SemiAquaticLife).
- Ravn, P. for Slagelse Kommune. 2014. Dagsommerfugle – i skove i Slagelse Kommune, registreringer 2012-2014. 2. udgave.
- Ravn, P. for Slagelse Kommune. 2012. Markfirben, *Lacerta agilis* i 2012 – monitoring af markfirben i Slagelse Kommune.
- Ravn, P. for Slagelse Kommune. 2011. Markfirben, *Lacerta agilis* i 2011 – monitoring af markfirben i Slagelse Kommune.
- Ravn, P. for Slagelse Kommune. 2010. Markfirben, *Lacerta agilis* i 2010 – monitoring af markfirben i Slagelse Kommune.
- Schou, J. C., Wind, P. & Lægaard, S. 2009. Danmarks græsser.
- Söderström, B. 2019. Nordens Fjärilar. Oversat til dansk af Martin Stoltze og Michael Stoltze, 2022, Gyldendal.
- Stoltze, M. og Pihl, S. (red.) 1998: Rødliste 1997 over planter og dyr i Danmark. Miljø- og Energiministeriet, Danmarks Miljøundersøgelser og Skov- og Naturstyrelsen.
- Dansk Ornitologisk Forening - <https://dofbasen.dk/danmarksfugle/>
- Søgaard, B. & Asferg, T. (red.) 2007. Håndbog om arter på habitatdirektivets bilag IV – til brug i administration og planlægning. Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet. – Faglig rapport fra DMU nr. 635. 226 s. <http://www.dmu.dk/Pub/FR635.pdf>
- Søgaard, B. (red.). 1996. Forvaltningsplan for odder (*Lutra lutra*) i Danmark. Skov- og naturstyrelsen.
- Therkildsen, O.R., Wind, P., Elmeros, M., Alnøe, A.B., Bladt, J., Mikkelsen, P., Johansson, L.S., Jørgensen, A.G., Sveegaard, S. & Teilmann, J. 2020. Arter 2012-2017. NOVANA. Aarhus Universitet, DCE – Nationalt Center for Miljø og Energi – Videnskabelig rapport nr. 358 <http://dce2.au.dk/pub/SR358.pdf>
- Lepidopterologisk Forening – Fakta ark
- Skovperlemorsommerfugl https://www.lepidoptera.dk/faktablade/PDF/fabr_adi.pdf
 - Dukatsommerfugl https://www.lepidoptera.dk/faktablade/PDF/lyca_vir.pdf
 - Isblåfugl https://www.lepidoptera.dk/faktablade/PDF/poly_ama.pdf
- Andersen, L. Danske-natur.dk (for yderligere kilder se nedenstående)
- Skovperlemorsommerfugl <http://www.danske-natur.dk/adippe.htm>
 - Dukatsommerfugl <http://www.danske-natur.dk/virgaureae.htm>
 - Isblåfugl <http://www.danske-natur.dk/amanda.htm>

Bilag 1 - Bruttoartsliste

Listen over de 254 bruttoarter der blev arbejdet videre med, for at finde de i alt 24 arter der er endt med at blive paraplyarterne for de tre indsatsområder kystnær natur, skove og ådale.

Der er for hver art angivet deres primære levested. For enkelte arter er der ikke angivet en primær naturtype. Det er særligt fugle der har fundet sekundære levesteder i Danmark, og har tilpasset sig et liv på/i bygninger, som erstatning for klipper og bjerglandskaber eller andre bynære områder, samt enkelte andre arter.

Artsgruppe	Art	Rødliste	Bilag IV	Naturtype (primære levested)
Fisk	Pigsmerling	LC		Vandløb
Fugle	Stor tornskade	CR		Overdrev, heder og skrænter
Fugle	Dværghmåge	CR		Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Fugle	Hvidnæbbet lom	CR		Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Fugle	Stenvender	CR		Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Fugle	Hjejle	CR		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Fugle	Gulirisk	CR		Skovlysning/skoveng
Fugle	Kongeørn	CR		Skov og krat på tør bund
Fugle	Perleugle	CR		Skov og krat på tør bund
Fugle	Pirol	CR		Skov og krat på tør bund
Fugle	Lærkefalk	CR		Sumpskog/skovmoser
Fugle	Drosselrørsanger	CR		Søer og vandhuller (fersk)
Fugle	Mosehornugle	CR		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Fugle	Pungmejse	CR		Søer og vandhuller (fersk)
Fugle	Savisanger	CR		Søer og vandhuller (fersk)
Fugle	Vandstær	CR		Vandløb
Fugle	Mallemuk	DD		Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Fugle	Sortand	DD		Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Fugle	Sortstrubet lom	DD		Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Fugle	Almindelig ryle	EN		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Fugle	Islandsk rødben	EN		Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Fugle	Karmindompap	EN		Skov og krat på tør bund
Fugle	Skærpiber	EN		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Fugle	Spidsand	EN		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Fugle	Hættemåge	EN		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Fugle	Turteldue	EN		Skov og krat på tør bund
Fugle	Lille flagspætte	EN		Sumpskog/skovmoser
Fugle	Brushane	EN		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Fugle	Hedehøg	EN		Overdrev, heder og skrænter
Fugle	Sortterne	EN		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Fugle	Bomlærke	NT		Overdrev, heder og skrænter
Fugle	Husrødstjert	NT		-
Fugle	Mursejler	NT		-
Fugle	Sanglærke	NT		Overdrev, heder og skrænter
Fugle	Tyrkerdue	NT		-
Fugle	Vagtel	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Fugle	Ederfugl	NT		Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)

Artsgruppe	Art	Rødliste	Bilag IV	Naturtype (primære levested)
Fugle	Fjordterne	NT		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Fugle	Fløjlsand	NT		Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Fugle	Digesvale	NT		Overdrev, heder og skrænter
Fugle	Rødben	NT		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Fugle	Grønirisk	NT		Skov og krat på tør bund
Fugle	Grønsisken	NT		Skov og krat på tør bund
Fugle	Hedelærke	NT		Skov og krat på tør bund
Fugle	Hvepsevåge	NT		Skov og krat på tør bund
Fugle	Natravn	NT		Overdrev, heder og skrænter
Fugle	Gøg	NT		Sumpskov/skovmoser
Fugle	Lille præstekrave	NT		Vandløb
Fugle	Rørsanger	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Fugle	Rørspurv	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Fugle	Tajgasædgås	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Fugle	Hærfugl	RE		Skovlysning/skoveng
Fugle	Høgesanger	RE		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Fugle	Nøddekrige	RE		Skov og krat på tør bund
Fugle	Sort stork	RE		Sumpskov/skovmoser
Fugle	Mudderklire	RE		Søer og vandhuller (fersk)
Fugle	Agerhøne	VU		Overdrev, heder og skrænter
Fugle	Biæder	VU		Overdrev, heder og skrænter
Fugle	Gulbug	VU		Skovlysning/skoveng
Fugle	Gulspurv	VU		Overdrev, heder og skrænter
Fugle	Stenpikker	VU		Overdrev, heder og skrænter
Fugle	Storspøve	VU		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Fugle	Alk	VU		Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Fugle	Gravand	VU		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Fugle	Havterne	VU		Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Fugle	Lomvie	VU		Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Fugle	Ride	VU		Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Fugle	Toppet skallesluger	VU		Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Fugle	Vandrefalk	VU		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Fugle	Broget fluesnapper	VU		Sumpskov/skovmoser
Fugle	Duehøg	VU		Skov og krat på tør bund
Fugle	Løvsanger	VU		Skovlysning/skoveng
Fugle	Rød glente	VU		Skovlysning/skoveng
Fugle	Sortspætte	VU		Skov og krat på tør bund
Fugle	Spurvehøg	VU		Skov og krat på tør bund
Fugle	Stær	VU		Skov og krat på tør bund
Fugle	Vendehals	VU		Skov og krat på tør bund
Fugle	Isfugl	VU		Vandløb
Fugle	Atlingand	VU		Søer og vandhuller (fersk)
Fugle	Bjergvipstjert	VU		Vandløb
Fugle	Blishøne	VU		Søer og vandhuller (fersk)
Fugle	Engsnarre	VU		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Fugle	Krikand	VU		Sumpskov/skovmoser

Artsgruppe	Art	Rødliste	Bilag IV	Naturtype (primære levested)
Fugle	Nattergal	VU		Vandløb
Fugle	Rørdrum	VU		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Fugle	Sangsvane	VU		Sumpskov/skovmoser
Fugle	Slørugle	VU		Overdrev, heder og skrænter
Fugle	Sorthalset lappedykker	VU		Søer og vandhuller (fersk)
Fugle	Taffeland	VU		Søer og vandhuller (fersk)
Fugle	Troldand	VU		Søer og vandhuller (fersk)
Fugle	Stor kobbersneppe	VU		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Fugle	Vibe	VU		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Insekter	Musevikkeugle	CR		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Insekter	Tigersnerleugle	CR		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Insekter	Hus lav-ugle	EN		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Insekter	Rodstreg-øreugle	EN		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Insekter	Brunbæltet uglespinder	EN		Skov og krat på tør bund
Insekter	Ege-månemåler	EN		Skov og krat på tør bund
Insekter	Elme-ugle	EN		Skovlysning/skoveng
Insekter	Grågrøn bladmåler	EN		Skov og krat på tør bund
Insekter	Mose-harlekin	EN		Sumpskov/skovmoser
Insekter	Rødlig perlemorssommerfugl	EN		Skovlysning/skoveng
Insekter	Skinnende jordfarveugle	EN		Skovlysning/skoveng
Insekter	Sort Bøgebuk	EN		Skov og krat på tør bund
Insekter	Engperlemorssommerfugl	EN		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Insekter	Natlyssværmer	LC	x	Overdrev, heder og skrænter
Insekter	Pimpinellekøllesværmer	LC		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Insekter	Dukatsommerfugl	LC		Skovlysning/skoveng
Insekter	Grøn mosaikguldmed	LC	x	Søer og vandhuller (fersk)
Insekter	Argusblåfugl	NT		Overdrev, heder og skrænter
Insekter	Asters-hætteugle	NT		Overdrev, heder og skrænter
Insekter	Foranderlig humle	NT		Overdrev, heder og skrænter
Insekter	Hvidbåndet jordbi	NT		Overdrev, heder og skrænter
Insekter	Hætte-bladmåler	NT		Overdrev, heder og skrænter
Insekter	Ildtæge	NT		Overdrev, heder og skrænter
Insekter	Lille langben	NT		Overdrev, heder og skrænter
Insekter	Spættet bredpande	NT		Overdrev, heder og skrænter
Insekter	Teglrød stængelugle	NT		Overdrev, heder og skrænter
Insekter	Tyklårssolbille	NT		Overdrev, heder og skrænter
Insekter	Skræntoldenborre	NT		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Insekter	Berberismåler	NT		Skov og krat på tør bund
Insekter	Broget urtesvirreflue	NT		Sumpskov/skovmoser
Insekter	Glinsende jordbi	NT		Skovlysning/skoveng
Insekter	Brunrods-hætteugle	NT		Skov og krat på tør bund

Artsgruppe	Art	Rødliste	Bilag IV	Naturtype (primære levested)
Insekter	Frøstjerne-bladmåler	NT		Sumpskov/skovmoser
Insekter	Jomfrubjørn	NT		Skovlysning/skoveng
Insekter	Sørgemåler	NT		Skovlysning/skoveng
Insekter	Skovperlemorssommerfugl	NT		Skovlysning/skoveng
Insekter	Brillevandkalv	NT		Søer og vandhuller (fersk)
Insekter	Hedemose-pelsugle	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Insekter	Isblåfugl	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Insekter	Krogtæge	NT		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Insekter	Mosekanttæge	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Insekter	Orangebrystet solbille	NT		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Insekter	Violetrandet ildfugl	NT		Overdrev, heder og skrænter
Insekter	Ringspinder	NT		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Insekter	Svalehale	RE		Overdrev, heder og skrænter
Insekter	Kirsebærtakvinge	RE		Skov og krat på tør bund
Insekter	Polygon-ugle	RE		-
Insekter	Østlig hætteugle	VU		Overdrev, heder og skrænter
Insekter	Fyrre-processions-spinder	VU		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Insekter	Uldhale	VU		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Insekter	Gul humlesvirreflue	VU		Skov og krat på tør bund
Insekter	Mørk pletvinge	VU		Skovlysning/skoveng
Insekter	Stor gødningsrovflue	VU		Overdrev, heder og skrænter
Insekter	Okkergul pletvinge	LC		Overdrev, heder og skrænter
Krybdyr	Europæisk sumpskildpadde	DD	x	Søer og vandhuller (fersk)
Krybdyr	Markfirben	VU	x	Overdrev, heder og skrænter
Mosser	Bøjet småmos	NT		Overdrev, heder og skrænter
Mosser	Langhåret vingenerve	NT		Overdrev, heder og skrænter
Mosser	Stor skorpionmos	NT		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Padder	Grønbroget tudse	EN	x	Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Padder	Strandtudse	EN	x	Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Padder	Springfrø	LC	x	Søer og vandhuller (fersk)
Padder	Stor vandsalamander	LC	x	Søer og vandhuller (fersk)
Padder	Løvfrø	NT	x	Søer og vandhuller (fersk)
Padder	Butsnudet frø	NT		Søer og vandhuller (fersk)
Padder	Klokkefrø	NT	x	Søer og vandhuller (fersk)
Padder	Spidssnudet frø	NT	x	Søer og vandhuller (fersk)
Padder	Løgfrø	VU	x	Søer og vandhuller (fersk)
Pattedyr	Leislers flagermus	DD	x	Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Hasselmus	EN	x	Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Marsvin	LC	x	Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Pattedyr	Brun langøre	LC	x	Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Brunflagermus	LC	x	Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Dværgflagermus	LC	x	Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Pipistrelflagermus	LC	x	Skov og krat på tør bund

Artsgruppe	Art	Rødliste	Bilag IV	Naturtype (primære levested)
Pattedyr	Skimmelflagermus	LC	x	Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Sydflagermus	LC	x	Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Trolldflagermus	LC	x	Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Vandflagermus	LC	x	Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Brud	NT		Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Frynseflagermus	NT	x	Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Husmår	NT		Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Ilder	NT		Sumpskov/skovmoser
Pattedyr	Bredøret flagermus	NT	x	Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Lækat	NT		Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Ræv	NT		Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Skovmus	NT		Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Skovmår	NT		Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Vandspidsmus	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Pattedyr	Gråsæl	VU		Hav/lagune/nor/vandhuller (saltpåvirket)
Pattedyr	Damflagermus	VU	x	Skov og krat på tør bund
Pattedyr	Odder	VU	x	Vandløb
Planter	Stivhåret hønsetarm	EN		Overdrev, heder og skrænter
Planter	Storblomstret brunelle	EN		Overdrev, heder og skrænter
Planter	Filtet soløje	EN		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Planter	Kantet kohvede	EN		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Planter	Liden sneglebælg	EN		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Planter	Spidshale	EN		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Planter	Eng-skær	EN		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Planter	Strand-rødtop	EN		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Planter	Tykbladet fladstjerne	EN		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Planter	Kær-fnokurt	EN		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Planter	Grå løvefod	EN		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Planter	Humle-kløver	EN		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Planter	Liden vandarve	EN		Søer og vandhuller (fersk)
Planter	Søpryd	EN		Søer og vandhuller (fersk)
Planter	Tråd-vandaks	EN		Søer og vandhuller (fersk)
Planter	Bredbladet kæruld	EN		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Planter	Dansk astragel	LC		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Planter	Glat rottehale	LC		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Planter	Hjorterod	LC		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Planter	Svalerod	LC		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Planter	Bakketidsel	NT		Overdrev, heder og skrænter
Planter	Bugtet frøstjerne	NT		Overdrev, heder og skrænter
Planter	Due-skabiose	NT		Overdrev, heder og skrænter
Planter	Plettet Kongepen	NT		Overdrev, heder og skrænter
Planter	Rank Frøstjerne	NT		Overdrev, heder og skrænter
Planter	Smalbladet klokke	NT		Overdrev, heder og skrænter
Planter	Stinkende krageklo	NT		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Planter	Stor Skjaller	NT		Overdrev, heder og skrænter

Artsgruppe	Art	Rødliste	Bilag IV	Naturtype (primære levested)
Planter	Gul evighedsblomst	NT		Overdrev, heder og skrænter
Planter	Bakke-soløje	NT		Overdrev, heder og skrænter
Planter	Bakke-jordbær	NT		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Planter	Strand-nellike	NT		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Planter	Knude-firling	NT		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Planter	Sort fladbælg	NT		Skov og krat på tør bund
Planter	Lav hindebæger	NT		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Planter	Marsk-svingel	NT		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Planter	Pur-løg	NT		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Planter	Smalbladet hareøre	NT		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Planter	Stilket kilebæger	NT		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Planter	Strand-tusindgylden	NT		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Planter	Tæppegræs	NT		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Planter	Kantbælg	NT		Lysåbne strandenge/strandsumpe
Planter	Knopnellike	NT		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Planter	Sand-rottehale	NT		Klit/strandoverdrev/kystskrænter
Planter	Finger-lærkespore	NT		Skov og krat på tør bund
Planter	Tarmvrid-røn	NT		Skov og krat på tør bund
Planter	Skov-gøgelilje	NT		Sumpskov/skovmoser
Planter	Fåblomstret kogleaks	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Planter	Seline	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Planter	Glinsende vandaks	NT		Vandløb
Planter	Gul star	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Planter	Vand-klaseskærm	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Planter	Krybende vandkrans	NT		Søer og vandhuller (fersk)
Planter	Kær-storkenæb	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Planter	Leverurt	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Planter	Løgurt	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Planter	Nælde-silke	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Planter	Almindelig blærerod	NT		Søer og vandhuller (fersk)
Planter	Ræve-Star	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Planter	Rødbrun Kogleks	NT		Søer og vandhuller (fersk)
Planter	Vibefedt	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Planter	Sump-skræppe	NT		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Planter	Hvidpletlet lungeurt	RE		Skov og krat på tør bund
Planter	Håret løvefod	RE		-
Planter	Vellugtende skabiose	VU		Overdrev, heder og skrænter
Planter	Forskelligblomstret viol	VU		Skovlysning/skoveng
Planter	Krat-vikke	VU		Skov og krat på tør bund
Planter	Taks	VU		Skov og krat på tør bund
Planter	Krognæb-star	VU		Lysåbne ferske moser, kær og enge
Planter	Svømmende sump-skærm	VU		Søer og vandhuller (fersk)

NATUR360°